

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/138/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1618203216
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Adela Unčovská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2024:1618203216.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Adely Unčovskej a členiek senátu JUDr. Mariany Harvancovej a JUDr. Michaely Frimmelovej, v právnej veci žalobcu: Slovenská republika zastúpená Slovenským pozemkovým fondom, IČO: 17335345, so sídlom Búdkova 36, Bratislava proti žalovaným: 1/ A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, D., 2/ E. F., nar. XX.X.XXXX, bytom D. XXX a 3/ G. H., nar. XX.X.XXXX, bytom B. I. XX, C., všetci zastúpení: JUDr. Marta Vícenová, advokátka, so sídlom Záhorácka 15B, Malacky, za účasti intervenientov na strane žalobcu: 1/ A. J., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, D., zastúpená: Advokátska kancelária JUDr. Peter Slezák, s.r.o., IČO: 50866729, so sídlom Riazanská 48, Bratislava a 2/ H. K. G. L., nar. XX.X.XXXX, bytom H. XX, D., zastúpená JUDr. Juraj Wiercigroch, advokát, so sídlom Riazanská 48, Bratislava o určenie vlastníckeho práva, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Malacky zo dňa 31.5.2022, č.k. 31C/267/2018-948, jednomyseľne takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa m e n í tak, že súd určuje, že Slovenská republika je výlučným vlastníkom nehnuteľností:

- zapísaných na LV č. XXXX pre kat. úz. D., obec D., okres H., a to: pozemok parcely registra „C“ s parc. č. XXX/XX, druh pozemku: trvalý trávny porast, s výmerou 427 m², pozemok parcely registra „C“, s parc. č. XXX/XX, druh pozemku: orná pôda, s výmerou 4178 m²,

- zapísaných na LV č. XXXX pre kat. úz. D., obec D., okres H., a to: pozemok parcely registra „E“ s parc. č. XXX/X, druh pozemku: orná pôda, s výmerou 216 m², pozemok parcely registra „E“, s parc. č. XXX/X, druh pozemku: orná pôda, s výmerou 179 m²,

- zapísaných na LV č. XXXX pre kat. úz. D., obec D., okres H., a to: pozemok parcely registra „C“ s parc. č. XXX/XX, druh pozemku: orná pôda, s výmerou 2264 m², pozemok parcely registra „C“, s parc. č. XXX/XX, druh pozemku: orná pôda, s výmerou 32 m², pozemok parcely registra „E“, s parc. č. XXX/X, druh pozemku: orná pôda, s výmerou 46 m², ktoré sú v správe Slovenského pozemkového fondu.

Žalobcovi a intervenientom 1/ a 2/ sa proti žalovaným 1/, 2/ a 3/ priznáva nárok na plnú náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území D., a to pozemok parcela registra „C“, parc. č. XXX/XX, trvalé trávne porasty o výmere 427 m², parcela registra „C“, parc. č. XXX/XX, orná pôda o výmere 4 178 m², parcela registra „E“, parc. č. XXX/X, orná pôda o výmere 216 m², parcela reg. „E“, parc. č. XXX/X, orná pôda o výmere 179 m², parcela parcela registra „C“, parc. č. XXX/XX, orná

pôda o výmere 2 264 m², parcela registra „C“, parc. č. XXX/XX, orná pôda o výmere 32 m² a parcela registra „E“, parc. č. XXX/X, orná pôda o výmere 46 m², sú vo vlastníctve Slovenskej republiky a v správe Slovenského pozemkového fondu. Žalovaným 1/, 2/ a 3/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100%.

2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil § 1 ods. 1, 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1946 Sb.n. SNR o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy, pridelenej podľa nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb.n. SNR (ďalej len „nariadenie č. 104/1946 Sb.“), § 23 ods. 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb.n. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (ďalej len „nariadenie č. 104/1945 Sb.“), § 36 ods. 1, § 38, § 40 ods. 1, § 132 ods. 1, § 119 písm. a) zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník účinného od 1.1.1951 (ďalej len „zákon č. 141/1950 Zb.“), § 23 zákona č. 265/1949 Zb. o rodinnom práve účinného od 1.1.1950 (ďalej len „zákon č. 265/1949 Zb.“) a vecne tým, že žalobca odvodzoval svoje vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam s poukazom na § 132 ods. 1 a § 119 písm. a) zákona č. 141/1950 Zb., keďže právni predchodcovia žalovaných sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré im boli pridelené na základe Výmerov o vlastníctve pôdy, vzdali. Súd prvej inštancie konštatoval, že v zmysle § 1 ods. 2 nariadenia č. 104/1946 Sb. a judikatúry Najvyššieho súdu SR (rozsudok sp. zn. 4 Cdo 123/2003 publikovaný pod č. 44/2005 ZSP a sp.zn. 5 Cdo 157/2007) sú výmery dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami, spôsobilými pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Zároveň uviedol, že v konaní nebolo preukázané, že by pridelený majetok bol prídelcom odňatý na to oprávneným orgánom, ktorým bolo Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu podľa § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Zb. Prvoinštančný súd sa nestotožnil s námietkou intervenientky 2/, že predmetné výmery nie sú právne perfektnými listinami preukazujúcimi vlastnícke právo právnych predchodcov žalovaných, a to vzhľadom na absenciu úradnej pečiatky a naopak, mal za to, že výmery, ktorých kópie overené archívom sú založené v súdnom spise, hoci aj bez úradnej pečiatky, je nutné považovať za právne perfektné a vkladuschopné listiny so všetkými potrebnými náležitosťami. V súvislosti s namietanou absenciou úradnej pečiatky poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 11.2.2014, sp.zn. 5Cdo/201/2012. Súd prvej inštancie dospel k jednoznačnému záveru, že právnym predchodcom žalovaných boli predmetné nehnuteľnosti pridelené v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi a nadobudnutie vlastníckeho práva právnych predchodcov žalovaných k prideleným pozemkom bolo v konaní na základe doložených výmerov riadne preukázané.

3. Spornou medzi stranami bola skutočnosť, či vlastnícke právo právnych predchodcov žalovaných k prideleným pozemkom následne zaniklo, a to vzdaním sa vlastníckeho práva, v čoho dôsledku by sa ich vlastníkom stal štát, z toho dôvodu sa súd prvej inštancie zaoberal platnosťou predmetného právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva z hľadiska jeho formy, a to v zmysle vtedy platného tzv. stredného Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Konštatoval, že aj z nálezu ústavného súdu SR v predmetnej veci (zo dňa 12.9.2017, sp.zn. III. ÚS 194/2017) vyplynulo, že prípadné následné zmeny vlastníctva k predmetu prídelu, ktoré nastali po tom, ako vlastníctvo na základe výmerov o vlastníctve pôdy nadobudli právni predchodcovia žalovaných, majú byť posúdené podľa zákona č. 141/1950 Zb., keď ústavný súd v tomto smere poukázal na správnosť záverov najvyššieho súdu o aplikácii zákona č. 141/1950 Zb., s poukazom na ust. § 132 ods. 1 a § 119a.

4. Pokiaľ ide o požadovanú formu právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva, súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 18.8.2016, sp.zn. 6Cdo/792/2015, ktorý prijal záver, že z hľadiska formy zákon pre platnosť právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva podľa § 132 zákona č. 141/1950 Zb., ak ide o nehnuteľnosť, požaduje písomnú formu, pričom poukázal na § 40 ods. 1 v spojení s § 38 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí uviedol: „Právo opustiť vec treba považovať za súčasť obsahu vlastníckeho práva. Jeho podstatou je prejav vôle vlastníka nebyť naďalej vlastníkom veci. Ide o jednostranný právny úkon, ktorým vlastník stráca svoje vlastnícke právo a dochádza tak spravidla k jeho prechodu na štát (§ 119 písm. a) OZ). Z prejavu vôle musí bez akýchkoľvek pochybností vyplývať, že vlastník sa vzdáva, a to treba zdôrazniť vlastníctva k určitej veci. Dôkazné bremeno zaťažuje v konaní tú stranu sporu, ktorá tvrdí, že nadobudla vlastníctvo k veci. Vzhľadom na závažnosť právneho následku, ktorým je strata vlastníctva, v prípade, že vzniknú pochybnosti o tom, či došlo k opusteniu veci, treba vychádzať z predpokladu zachovania vlastníckeho práva (čl. 11 Listiny základných práv a základných slobôd). Z hľadiska formy, zákon pre platnosť tohto právneho úkonu, ak ide o nehnuteľnosť, požaduje písomnú formu. Nepostačuje, ak právny úkon je urobený ústne, prípadne

konkludentne tým, že vlastník nehnuteľnosť neužíva. Listina, ktorej obsahom je prejav vôle vlastníka vzdať sa vlastníctva, musí byť vlastníkom tiež podpísaná. ... ak právny úkon je urobený v písomnej forme, musí byť konajúcou osobou, v tomto prípade obidvomi prídelcami, tiež podpísaný a to aj v prípade, ak je súčasťou listiny vydananej orgánom verejnej moci. Podpisom totiž konajúca osoba potvrdzuje, že sa s obsahom uvedeným v právnom úkone stotožňuje. Pokiaľ podpis chýba, listina nedokazuje, že konajúca osoba prejavila vôľu, ktorá je v nej obsiahnutá. A. ako prídelca teda nepotvrdil, že sa s obsahom uvedeným v Zápise a teda aj s textom „opúšťa prídel“ stotožňuje. Z jeho strany tu chýba existencia prejavu vôle, z ktorého by bolo možné vyvodiť, že sa vlastníctva k prídelu vzdáva. Už z tohto dôvodu Zápis o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom nemá vo vzťahu k A. žiadnu dôkaznú silu a záver prijatý odvolacím súdom jednoducho neumožňuje.“

5. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s právnym názorom, podľa ktorého právny úkon vzdania sa vlastníckeho práva možno vykonať aj konkludentne. Hoci pri inštitúte opustenia veci viaceré rozhodnutia súdov ako aj odborná literatúra konštatujú možnosť opustenia nehnuteľnosti konkludentným prejavom vôle, takýto záver však platí pri právnej úprave opustenia veci vzťahujúcej sa k obdobiu po prijatí Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. s účinnosťou od 1.4.1964, ktorý upravoval inštitút opustenia veci v § 453 ods. 2 a neskôr v znení zákona č. 509/1991 Zb. v § 135 ods. 3, pričom s poukazom na § 40 ods. 1 a 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. pre platnosť právneho úkonu sa písomná forma vyžaduje, len čo sa týka zmlúv o prevodoch nehnuteľností, teda nie aj vo vzťahu k jednostranným právnym úkonom. Oproti tomu Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. v § 40 ods. 1 nerozlišuje pri nehnuteľnostiach jednostranné a dvojstranné právne úkony (pokiaľ ide o vyžadovanú písomnú formu právneho úkonu) a obligatórne stanovuje pre všetky právne úkony týkajúce sa nehnuteľností bez rozdielu (dvojstranné či jednostranné) písomnú formu. Súd prvej inštancie na základe uvedeného uzavrel, že vzdanie sa vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v zmysle § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. muselo mať písomnú formu, inak ide o absolútne neplatný právny úkon s poukazom na § 40 ods. 1 v spojení s ust. § 38 predmetného zákona. Konštatoval, že žiadny iný písomný právny úkon prídelcov s výnimkou zápisov o vyúčtovaní podpísaných v roku 1955 v oboch prípadoch len jedným z prídelcov (manželom), v ktorom by sa prídelcovia vzdávali vlastníckeho práva k prídelom v konaní súdu predložený nebol. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21.12.2011, sp.zn. 28 Cdo 2384/2011.

6. Pokiaľ ide o zápisy o vyúčtovaní, v ktorých bolo konštatované, že prídelca hospodáril od 1948 do 1951 a opúšťa prídel k 1.1.1951, tieto boli vyhotovené a podpísané jedným z prídelcov až v roku 1955, z čoho dovolací súd aj s poukazom na nález ústavného súdu vyvodil, že k opusteniu prídelu došlo zjavne prv, než bol vyhotovený a podpísaný zápis o vyúčtovaní. Vzhľadom na obsah zápisov o vyúčtovaní, z ktorého má v súlade s nálezom ústavného súdu vyplývať vôľa vzdať sa vlastníckeho práva k prídelu, nemožno podľa názoru súdu prvej inštancie hovoriť o opustení resp. vzdaní sa vlastníckeho práva v skoršom období ako od 1.1.1951, a to bez ohľadu na to či a ako dovtedy na prídeloch prídelcovia hospodáрили. Aj keď prídel podľa zápisu opustili k 1.1.1951 a odovzdali JRD, na takýto v tomto prípade konkludentný právny úkon, o ktorom svedčí tento zápis, vzhľadom na vyššie uvedené závery nemožno prihliadať, pretože ho bolo potrebné urobiť v písomnej forme, k čomu prišlo až v roku 1955, avšak len jedným z manželov. Prvoinštančný súd sa následne musel vysporiadať s absenciou podpisu jedného z prídelcov (manželky) na oboch zápisoch o vyúčtovaní.

7. Pri vyhodnotení absencie podpisu manželky na zápise o vyúčtovaní súd prvej inštancie vychádzal z § 23 zákona o rodinnom práve č. 265/1949 Zb. (účinného od 1.1.1950) a keďže vzdanie sa vlastníckeho práva k nehnuteľnosti jednoznačne nie je obvyklou vecou, dospel k záveru, že na platnosť takéhoto právneho úkonu bol potrebný súhlas oboch manželov. V tejto súvislosti poukázal na záver prijatý v rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24.10.2019, sp.zn. 9Co/43/2017 v skutkovo obdobnej veci, že absencia podpisu manželky je tak bez ďalšieho dôvodom na neplatnosť takéhoto právneho úkonu. Poukázal tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31.10.1963, sp.zn. 3Cz 55/63 (R15/1964), z ktorého vyplýva, že absencia súhlasu druhého manžela, ak však ide o vec, ktorá presahuje rámec obvyklej správy, má za následok neplatnosť právneho úkonu podľa § 36 vtedajšieho Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že vzdanie sa vlastníckeho práva - pre absenciu podpisu manželky na zápisoch z 26.1.1955, je v oboch prípadoch absolútne neplatným právnym úkonom, nedošlo teda platne k vzdaniu sa vlastníckeho práva v zmysle § 132 ods. 1 zákona č. 141/1950, a teda ani k nadobudnutiu vlastníckeho práva štátom. Pokiaľ ide o námietku intervenienta 1/ v súvislosti s aplikáciou zákona o rodinnom práve č. 265/1949 Zb., že prídeli manželia nadobudli už v

roku 1948, preto nemožno predmetný zákon použiť, prvoinštančný súd sa s touto námietkou nestotožnil, keďže zákon č. 265/1949 Zb. o rodinnom práve neobsahoval žiadne prechodné ustanovenia, pričom podľa názoru súdu účelom zákona bolo nahradiť na našom území dovtedy platné obyčajové právo a nie ponechať majetok manželov v dvojacom právnom režime. Súd prvej inštancie v súvislosti s absenciou prechodných ustanovení zároveň poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.4.2015, sp.zn. 3MCdo/14/2014, v ktorom najvyšší súd absenciu prechodných ustanovení zákona vyložil práve tak, že od účinnosti predmetných právnych predpisov sa tieto vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že samotný nedostatok vo vzťahu k vyžadovanej písomnej forme právneho úkonu, ktorej zachovanie bolo v oboch prípadoch nutné aj v prípade druhého prídelcu - manželky, mal v uvedenom prípade za dôsledok neplatnosť právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalovaných, pričom žalobca neunesol dôkazné bremeno, že došlo k platnému vzdaniu sa vlastníckeho práva.

8. V súlade s pokynom dovolacieho súdu sa súd prvej inštancie zaoberal a vykonal dokazovanie vo vzťahu k slobode prejavenej vôle právnymi predchodcami žalovaných v súvislosti so vzdaním sa ich vlastníckeho práva, pričom dôkazné bremeno ohľadom preukázania skutočností, že vzdanie sa vlastníckeho práva nebolo učené právnymi predchodcami žalovaných slobodne, zaťažovalo žalovaných. Prvoinštančný súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v konaní nebolo preukázané, že by bol vyvíjaný na prídelcov pri podpise listiny - zápisu o vyúčtovaní alebo kedykoľvek v skoršom období akýkoľvek priamy či nepriamy nátlak a boli nútení k odovzdaniu pozemkov JRD.

9. Súd prvej inštancie zároveň dospel k záveru, že právní predchodcovia žalovaných nadobudli vlastníctvo k prideleným nehnuteľnostiam na základe výmerov, pridelené nehnuteľnosti im neboli nikdy na to oprávneným orgánom odňaté, a preto boli vlastníckmi pridelených nehnuteľností aj v čase smrti.

10. Pokiaľ ide o ďalšie listiny, a to Konečný prídelový plán, Zoznam odišlých prídelcov, Rozhodnutie ONV Bratislava - okolie zo dňa 13.2.1961 a Osvedčenie vydané Obvodným úradom Stupava č. 73/94/Bí zo dňa 25.10.1994, tieto podľa názoru prvoinštančného súdu vzhľadom na vyššie uvedené závery nie sú spôsobilé preukázať, že zo strany prídelcov došlo k platnému vzdaniu sa vlastníckeho práva prídelcami. Uzavrel, že v konaní bola preukázaná existencia výmerov, ktoré neboli zrušené - prídel nebol nikdy na to oprávneným orgánom odňatý a ktoré preukazujú vlastníctvo právnymi predchodcami žalovaných k sporným nehnuteľnostiam, pričom ani s ohľadom na uvedené listiny nemohlo dôjsť v súlade s právnymi predpismi k strate vlastníckeho práva prídelcov. Deklarovanie stavu, ktoré je uvedené v Osvedčení zo dňa 25.10.1994, teda že štát nadobudol nehnuteľnosti ako vec, ktorá nepatrí nikomu podľa § 119 zákona č. 141/1950 Zb. bolo vyvrátené a v konaní bol preukázaný iný právny stav. V tejto súvislosti poukázal na závery uvedené v uznesení Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24.10.2019, sp.zn. 9Co/43/2017.

11. V súvislosti so spornou otázkou hospodárenia prídelcov na pridelených pozemkoch súd prvej inštancie zároveň zdôraznil, že len samotné neužívanie prídelu nemohlo viesť k strate vlastníckeho práva prídelcov a vzhľadom na už uvedené závery neboli tieto skutočnosti pre rozhodnutie súdu rozhodujúce.

12. V súvislosti s argumentáciou žalobcu a intervenientov o potrebe prihliadať aj na materiálnu stránku vlastníckeho práva, ktorá nepochybne svedčí štátu, keďže žalovaní dlhodobo materiálne vlastnícke právo nevykonávali, a teda takému dlhodobo neefektívnemu vlastníckemu právu nemá byť poskytnutá súdna ochrana, súd prvej inštancie podotkol, že i keď bolo v konaní nesporné, že žalovaní minimálne od roku 1955 materiálne vlastnícke právo nevykonávali, nemožno im klásť na ťarchu, že sa svojho vlastníckeho práva nedomáhali v období až do skončenia totalitného režimu, vzhľadom na obdobie neslobody. Právní predchodcovia žalovaných zároveň nijako nemohli ovplyvniť, ak v tom čase štát dal predmetné pozemky do užívania iným osobám, ako aj, že štát v 70. rokoch umožnil realizovať výstavbu rekreačných chát na sporných pozemkoch. Samotná skutočnosť, že reálne právne kroky k uplatneniu ich vlastníckeho práva vykonali s odstupom cca 14 rokov po páde totalitného režimu, nemôže podľa názoru prvoinštančného súdu bez ďalšieho znamenať, že vlastníkom pozemkov sa stal štát - len samotné neužívanie, resp. že ihneď po zmene režimu nerobili kroky k navráteniu pozemkov, nemohlo spôsobiť stratu ich vlastníckeho práva. Okrem toho súd prvej inštancie prihliadol aj na vek právnymi predchodcami žalovaných, ktorý po páde totalitného režimu v roku 1989 mali vek +/- okolo 70 rokov. Uzavrel, že nie je namieste dospieť k záveru, že ak po páde totalitného režimu právní predchodcovia žalovaných, resp. samotní žalovaní začali vykonávať právne kroky k znovuzískaniu pozemkov až po 14 či 15 rokoch bez

ďalšieho znamená, že ich vlastnícke právo nemá požívať žiadnu právnu ochranu a je potrebné z tohto dôvodu určiť, že vlastníkom je štát, i keď štát ako žalobca svoje vlastnícke právo podľa názoru súdu nepreukázal. Teda aj ak materiálne vlastnícke právo dlhodobo nesvedčalo žalovaným či ich právnym predchodcom, keď sporné nehnuteľnosti na rozdiel od štátu či iných osôb nijako neužívali, nemôže súd v konaní, ktorého predmetom je určenie vlastníckeho práva žalobcu k predmetu sporu, vysloviť, že štát je vlastníkom bez toho, aby mal nadobudnutie vlastníckeho práva štátu za riadne preukázané.

13. Žalobca poukazoval aj na obrátenie dôkazného bremena, keď pre chybu, ktorej sa dopustila Správa katastra pri zápise vlastníckeho práva žalovaných nerešpektovaním § 36 katastrálneho zákona, je štát v postavení žalobcu v konaní, pričom ak by k tomuto zápisu nedošlo, práve žalovaní by sa museli žalobou domáhať svojho vlastníckeho práva na súde. Žalobca zápis vlastníckeho práva žalovaných považoval za nezákonný, ktorú skutočnosť mal súd prvej inštancie zohľadniť. Vec prejednávajúci súd v tejto súvislosti uviedol, že nemožno opomenúť, že v prípade neplatnosti vzdania sa vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalovaných a zapísanie vlastníckeho práva štátu k predmetným nehnuteľnostiam na základe Osvedčenia Obvodného úradu Stupava č. 73/94/Bí zo dňa 25.10.1994 do katastra nehnuteľností, nezodpovedalo skutočnému stavu. Bez ohľadu na uvedené zároveň konštatoval, že súd môže vysloviť, že žalobca je vlastníkom, len ak bude mať vlastnícke právo žalobcu za preukázané, pričom dôkazné bremeno je v tomto smere na žalobcovi, aby svoje vlastnícke právo súdu preukázal, čo však neurobil.

14. Vo vzťahu k argumentácii žalobcu, že ak by žalovaní vystupovali v pozícii žalobcov (ak by nedošlo k chybnému postupu katastra) vzhľadom na reštitučné zákonodarstvo, by žalovaní nemali naliehavý právny záujem na požadovanom určení, súd prvej inštancie uviedol, že naliehavý právny záujem žalovaných by bol daný rovnako ako je daný naliehavý právny záujem žalobcu v tomto konaní, keďže ním možno docieľiť zmenu zápisu v katastri nehnuteľností, keď sa zároveň priklonil k tej časti judikatúry, podľa ktorej účelom reštitučných predpisov bolo uľahčiť obnovenie vlastníckeho práva a nie spôsobiť zánik vlastníckeho práva osôb, ktorým bolo zo strany štátu bez právneho dôvodu alebo bez náhrady vlastnícke právo odňaté.

15. Prvoinštančný súd sa ďalej zaoberal aj otázkou prípadného vydržania vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam zo strany štátu, keďže žalobca uviedol, že bol oprávneným držiteľom a došlo k splneniu podmienok vydržania. Konštatoval, že v období od 1.4.1964 do 31.3.1983 inštitút vydržania právny poriadok neupravoval, tento bol obnovený novelou Občianskeho zákonníka č. 131/1982 Zb., obmedzený však bol len na fyzické osoby (§135a), súčasná právna úprava bola zavedená novelou Občianskeho zákonníka č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 1.1.1992, pričom do vydržania možno započítať aj dobu držby uskutočňovanú pred 1.1.1992. Ďalej uviedol, že za súčasnej právnej úpravy ako aj za účinnosti Občianskeho zákonníka č. 141/1950, ktorý inštitút vydržania upravoval v ust. § 116, bola jednou z podmienok vydržania dobromyseľnosť držiteľa, a to so zreteľom na všetky okolnosti. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že dobromyseľnosť u žalobcu nemôže byť daná z dôvodu, že v prípade žalobcu - Slovenskej republiky sa nemôže jednať o ospravedliteľný omyl, keďže ide o omyl právny. V konaní teda nebola preukázaná dobromyseľnosť žalobcu, a preto neboli splnené podmienky na vydržanie vlastníckeho práva štátom.

16. S poukazom na uvedené po posúdení všetkých dôkazov súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca nepreukázal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom sporu, a preto žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) a plne úspešným žalovaným priznal náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne po právoplatnosti rozsudku.

17. Proti rozhodnutiu podalv zákonnej lehote odvolanie žalobca z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a prvoinštančný súd konal a rozhodol v rozpore so závermi Ústavného súdu SR podľa nálezu v predmetnej veci (zo dňa 12.9.2017, č.k. III. ÚS 194/2017-71). Žalobca uviedol, že v konaní bolo preukázané, že M. H. a C. H. sa prídellov písomne vzdali, pričom obaja podpísali zápisy o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídellom. Namietal, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/792/2015, na ktoré poukázal prvoinštančný súd, nemá s prejednávanou vecou

relevanciu, nakoľko bolo jasne preukázané, že M. H. a C. H. zápisnice o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami riadne podpísali a zároveň žiadny nátlak, násilie ani nesloboda v súvislosti s prejavovým úkonom nebola preukázaná. Uviedol, že príslušná judikatúra potvrdila, že zápis o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom je listinou, ktorá preukazuje právny úkon vzdania sa vlastníctva k prídelu s následkom obnovenia vlastníctva štátu. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp.zn. 22Cdo/465/2000 a na záver Ústavného súdu SR v náleze v tejto veci, že obsah zápisov o vyúčtovaní nemožno interpretovať inak ako tak, že k vzdaniu sa vlastníckeho práva došlo. Ústavný súd SR zároveň uviedol, že zrieknutie sa vlastníctva k prídelu znamenalo obnovenie vlastníckeho práva štátu k prídelu, pričom vzdanie sa prídelu nie je prevodom ale prechodom vlastníctva na štát.

18. Odvolateľ namietal, že v súvislosti s chýbajúcim podpisom manželiek prvoinštančný súd s odkazom na § 22 a 23 zákona č. 265/1949 Zb. (účinného od 1.1.1950) dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu, že na platnosť právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ako nie obvyklou vecou, bol potrebný súhlas oboch manželov. Pri posudzovaní formy právneho úkonu vzdania sa vlastníctva predmetných prídelov podľa jeho názoru nie je možné vychádzať zo zákona č. 265/1949 Zb. o rodinnom práve, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1.1.1950, a to ani v tej súvislosti, že nedošlo k podpisu manželiek na Zápisoch o vyúčtovaní. Konštatoval, že sporné nehnuteľnosti boli na základe výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 2.4.1948 C. H. a manželke H. a M. H. a manželke N. pridelené ku dňu 2.4.1948 a to v ideálnych podieloch 1 a 1, pričom zákon č. 265/1949 Zb. nadobudol účinnosť až od 1.1.1950. S ohľadom na uvedené (pozemky boli pridelené prídelcom v dobe, kedy predmetný zákon nebol účinný), sa pridelené nehnuteľnosti nemohli stať predmetom zákonného majetkového spoločenstva a nestali sa predmetom zákonného majetkového spoločenstva ani po účinnosti zákona č. 265/1949 Zb.. Každý z manželov v predmetnom prípade mohol nakladať so svojim majetkom vo výške podielu 1 samostatne aj bez súhlasu manželky, a to aj po nadobudnutí účinnosti zákona č. 265/1949 Zb., uvedené závery potvrdzujú rozsudky NS ČR z roku 2016 a 2005, ktoré bez pochybností vysvetľujú právny režim majetku, ktorý bol nadobudnutý pred účinnosťou zákona č. 265/1949 Zb., a podľa ktorých ak bol majetok nadobudnutý pred účinnosťou zákona č. 265/1948 Zb. tak sa uvedený majetok nestal predmetom zákonného majetkového spoločenstva, ani neskôr bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Postup, kedy by súd na stále existujúce a nikdy zákonom nezrušené podielové spoluvlastníctvo aplikoval ustanovenie o zákonnom majetkovom spoločenstve resp. bezpodielovom spoluvlastníctve manželov by bol v príkrom rozpore s legislatívnymi pravidlami tvorby zákonov. Preto pokiaľ zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník ani Zákon o rodine č. 265/1949 Zb. výslovne neustanovil, že podielové spoluvlastníctvo zaniká a v prípade manželov sa stáva súčasťou zákonného majetkového spoločenstva, nemožno nijako vyvodiť záver, že podielové spoluvlastníctvo pred rokom 1951 by zaniklo (rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 903/2005 zo dňa 1.11.2005). Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/14/2014 a jeho závery, na ktoré odkázal prvoinštančný súd, nemajú podľa názoru odvolateľa s prejednávanou vecou nič spoločné. Hoci ustanovenia zákona č. 265/1949 Zb. sa s účinnosťou od 1.1.1950 vzťahovali aj na manželstvá uzavreté pred účinnosťou zákona č. 265/1949 Zb., t.j. pred 1.1.1950, o majetku získanom pred touto dobou však platilo dovtedajšie obyčajové právo. Pozemky boli prídelcom v predmetných prípadoch manželov H. a H. pridelené do podielového spoluvlastníctva v ideálnych podieloch 1 a 1 a toto podielové spoluvlastníctvo sa nikdy nijakým spôsobom, ani po účinnosti zákona č. 265/1949 Zb. nepretransformovalo, ani nezmenilo na zákonné majetkové spoločenstvo. Podľa názoru odvolateľa prvoinštančný súd nesprávne poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31.10.1963, sp. zn. 3Cz 55/63, ktorý k prejednáwanej veci nemá žiadnu relevanciu, keďže sa týka nakladania s majetkom, ktorý manželka nadobudli až v roku 1957, teda za účinnosti zákona č. 265/1949 Zb. a ten patril do zákonného majetkového spoločenstva. Na základe uvedeného je teda nepochybné, že C. H. a M. H. sa v súlade so stredným občianskym zákonníkom vzdali svojich podielov vo výške 1 a 1 k prideleným pozemkom, s ktorými mohli ako s vlastným majetkom nakladať samostatne bez súhlasu svojich manželiek.

19. Odvolateľ namietal aj nesprávnosť výroku o náhrade trov konania, ktorým súd prvej inštancie priznal žalovaným náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho a dovolacieho konania, a to napriek tomu, že v odvolacom a dovolacom konaní žalovaní nemali žiadny úspech (rozhodnutia súdov v predmetnej veci v odvolacom konaní a dovolacom konaní boli ako nesprávne zrušené, a to na základe úspešnej Ústavnej sťažnosti podanej žalobcom).

20. Vo vzťahu k chýbajúcim podpisom manželiek na zápisniciach o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami odvolateľ poukázal na to, že manželky prídelcov takýto úkon mohli urobiť aj konkludentne,

príčom v konaní bolo zároveň pri posúdení známych okolností preukázané, že manželky prídelcov H. H. a N. H. sa prídelov vzdali konkludentným spôsobom, čo bolo podľa odvolateľa možné aj počas platnosti zákona č. 141/1950 Zb. Podľa jeho názoru opustenie a vzdanie sa prídelu zo strany manželiek potvrdzujú okrem iného aj skutočnosti, že prídeli opustili spolu s manželmi, odsťahovali sa v jednom preukázanom prípade do Bratislavy (prídelcovia H.), prídel neobrábali, došlo k vyúčtovaniu, ktoré bolo vykonané vo vzťahu k obom manželom a opustenie prídelu a vyúčtovanie nikto z manželov nijakým spôsobom nenamietal (zo strany manželiek nedošlo ani len k úvahe o namietnutí neplatnosti právneho úkonu manželov, pokiaľ by sa o neplatnosti domnievali, a že k opusteniu došlo bez ich súhlasu). Odvolateľ poukázal na to, že zo žiadneho dôkazu nevyplývalo, že by sa v súvislosti s opustením pozemkov prídelcovia sťažovali (nesťažovali sa ani vlastným deťom, nenabádali ich ani ku krokom na vrátenie pozemkov, o pozemkoch sa žalovaní nedozvedeli od svojich rodičov, ale od bývalého starostu D., neuplatnili si údajné reštitučné nároky v roku 1991 podľa zákona č. 229/1991 Zb.). Odvolateľ tiež poukázal na to, že opustenie veci je právnym úkonom, ktorého súčasťou je prejav (hoci aj konkludentný) vec opustiť, nebyť naďalej vlastníkom, pričom ani občiansky zákonník z roku 1950 netrval na tom, že by nebolo možné na základe jednostranného prejavu vôle alebo inej právnej skutočnosti prestať byť vlastníkom veci. Právo opustiť vec (ius dereliquendi) je súčasťou obsahu vlastníckeho práva a jeho podstatou je prejav vôle vlastníka (hoci aj konkludentný) naďalej nebyť vlastníkom veci. Je výrazom vôle zameranej na zánik vlastníckeho práva. Právny názor súdu prvej inštancie o tom, že konkludentným prejavom vôle bolo možné opustiť vec až po prijatí Občianskeho zákonníka považoval za nesprávny.

21. Odvolateľ poukázal na to, že dôsledky nezákonného zápisu vlastníckeho práva na žalovaných sa prejavujú v dôkaznom bremene v tomto konaní. Upozornil, že žalovaní by na preukázanie vlastníckeho práva nemohli použiť ako dôkaz o vymedzení vlastníctva ich parciel nepresný a čo do vymedzenia parciel podozrivo chybné spracovaný Geometrický plán vyhotovený v roku 2006, pretože parcely, ktoré si v katastri nehnuteľností nechali protizákonne zapísať a sú uvedené v predmetnom geometrickom pláne, nezodpovedajú parcelám uvedeným v kópii výmeru, z ktorých odvodzujú svoje vlastníctvo. Uviedol, že opakovane spolu s intervenientmi poukazoval na skutočnosti preukazujúce vysoké podozrenie, že geometrický plán bol spracovaný nezákonne a nesprávne (parcela č. XXX, neskôr z časti zmenená na parc. č. XXX/XX a z časti na parc. č. XXX/XX dokonca nebola súčasťou pridelených nehnuteľností na základe žiadneho výmeru o vlastníctve pôdy a kým si ju nezákonne nechala zapísať žalovaná v druhom rade, bola zapísaná na LV. č. XXX vo vlastníctve osôb H. M. C. H. (SPF) a H. M., C. H. a parcela č. XXX/X a parcela č. XXX/X tiež neboli súčasťou pridelených nehnuteľností na základe žiadneho výmeru o vlastníctve pôdy až kým si ju nezákonne nechala zapísať žalovaná v druhom rade, dovtedy boli vo vlastníctve Slovenskej republiky a zapísané na LV č. XXX). Predmetný geometrický plán bol podkladom pre nezákonný zápis správy katastra Malacky a ako celok, vrátane pozemkov, ktoré mali tvoriť prídel, je podľa názoru odvolateľa pochybný a vzbudzuje pochybnosť aj ohľadne pozemkov, ktoré sú predmetom sporu. Z uvedeného dôvodu bolo podľa názoru odvolateľa nevyhnutné, aby súd nariadil znalecké preskúmanie správnosti geometrického plánu č. 240-244-016-2006, čo bolo v konaní viackrát navrhnuté. Uviedol, že ústavný súd dal jasne do súvisu dôsledky nezákonného zápisu katastra v prospech žalovaných na dôkazné bremeno s tým, že v takom prípade by sa preukázalo, že podklad žaloby - predmetný geometrický plán je nesprávny a nezákonný, keďže ako prídel obsahuje pozemky, ktoré nikdy neboli súčasťou prídelov, napriek uvedenému prvoinštančný súd navrhovaný dôkaz potrebný na zistenie rozhodujúcich skutočností nepripustil. Poukázal aj na to, že žalobcovia zabezpečili troch nedôveryhodných svedkov, ktorých písomné vyhlásenia a výpovede sa v konaní ukázali ako manipulované, dokonca nepravdivé a ich úmyslom ako sa sami vyjadrili bolo pomôcť rodine. Namietal aj nevykonanie dôkazu navrhnutého intervenientom porovnaním originálu výmerov, podľa ktorých si žalované nárokuje vlastníctvo k pozemkom a predmetného geometrického plánu z roku 2006, ktorý bol spracovaný práve „na určenie vlastníckych práv podľa prídelových listín“, pričom nevykonanie dôkazu prvoinštančný súd nezdôvodnil, a to aj napriek tomu, že zo strany intervenienta 1/ bolo uvedené, že originály výmeru sa nikde nenachádzajú, ani v súdnom spise, ani na príslušnom katastri nehnuteľností a zrejme existuje iba kópia neúplnej listiny. Odvolateľ tvrdil, že existencia riadnych a právoplatných originálov výmerov je sporná a vlastníctvo na základe výmeru nie je preukázané a v súdnom konaní boli predložené iba kópie výmerov, ktoré sú podľa súdu overené archívom, avšak nie je preukázané, že ide o kópie originálov výmerov (Úrad geodézie kartografie a katastra v rámci prešetrovania žiadosti žalobcu o odstránenie nezákonnosti na správe katastra Malacky zistil, že v prípade rodiny H. samotná prídelová listina netvorila súčasť podkladov založených v zbierke listín a pri zápise zmeny vlastníctva v prípade rodiny H. sa v zbierke listín nenachádzali žiadne podklady a úrad vôbec nevie aké listiny boli katastru skutočne predložené).

22. Odvolateľ nesúhlasil so záverom súdu prvej inštancie o tom, že listiny (Konečný prídelový plán, Zoznam odišlých prídelcov, Rozhodnutie ONV Bratislava - okolie zo dňa 13.2.1961, Osvedčenie vydané Obvodným úradom Stupava č. 73/94/Bí zo dňa 25.10.1994) nie sú spôsobilé preukázať, že zo strany prídelcov došlo k platnému vzdaniu sa vlastníckeho práva a pravdivosť ich obsahu bola vyvrátená. Podľa jeho názoru vyššie uvedené listiny preukazujú skutočnosť, že minimálne vlastnícke podiely C. H. a M. H. prešli do vlastníctva štátu a obsah predmetných listín je v uvedenej súvislosti jednoznačne pravdivý. V tejto súvislosti nepovažoval uznesenie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 9Co/43/2017 za relevantné, keďže v tomto prípade štát nevychádzal zo svojho domnelého vlastníctva, ale vychádzal jednoznačne zo skutočného vlastníctva štátu.

23. Podľa názoru odvolateľa mal prvoinštančný súd v predmetnej veci zohľadniť rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú poukázal žalobca v ústavnej sťažnosti v súvislosti s nemožnosťou uplatňovania práva na majetok bez materiálneho výkonu vlastníckeho práva po dlhé desaťročia. Poukázal na to, že všetky v konaní uvedené rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva sa týkajú ľudských práv a základných slobôd a dávajú prednosť právnej istote, a v danom prípade materiálnemu výkonu vlastníckeho práva pred prežitím bývalého vlastníctva, ktoré už dávno nie je účinne vykonávané. Zároveň za majetok sa v zmysle čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nepovažuje nádej na uznanie bývalého vlastníckeho práva, ktorého výkon už dlho nie je efektívny. Prvoinštančný súd však na predmetný aspekt vlastníckeho práva riadne neprihliadal, pričom na jednej strane jednoznačne potvrdil, že materiálne vlastnícke právo dlhodobo nesvedčalo žalovaným či ich právnym predchodcom, na strane druhej uviedol, že napriek tomu nemôže vysloviť, že štát je vlastníkom bez toho, aby mal nadobudnutie vlastníckeho práva štátu za riadne preukázané. Vzhľadom na skutočnosti preukázané v konaní (jednoznačné písomné vzdanie sa prídelov zo strany prídelcov C. H. a M. H.) a skutočnosti uvedené v odvolaní, najmä o nesprávnom právnom posúdení vzdania sa prídelu zo strany C. H. a M. H., je podľa názoru odvolateľa nepochybné, že minimálne vlastnícke podiely C. H. a M. H. prešli do vlastníctva štátu a teda neexistuje dôvod, pre ktorý súd nemôže priznať v konaní vlastníctvo štátu.

24. Odvolateľ zároveň poukázal na to, že prídelcovia M. H. (nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX) a N. H. (nar. X.X.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX) neuplatnili žiadne kroky k uplatneniu svojho domnelého vlastníckeho práva, nepožiadali o navrátenie domnelého vlastníctva podľa zákona č. 229/1991 Zb. ani podľa zákona č. 503/2003 Z.z., ani nepodali žiadnu žalobu voči štátu. O sporných pozemkoch sa žalovaná A. B. (ich dcéra) dozvedela až od bývalého starostu obce Borinka pána H.. V konaní bolo tiež preukázané, že v prípade prídelcov nešlo len o samotné neužívanie pozemkov, ale sa vlastníckeho práva aj fakticky vzdali. V roku 2005 syn uvedených prídelcov (G. H.) v čase, keď jeho rodičia (bývalí prídelcovia) už nežili, podal na Správu katastra Malacky žiadosť o zápis vlastníckeho práva na základe výmeru o vlastníctve pôdy a Správa katastra Malacky hrubým porušením § 36a katastrálneho zákona zapísala vlastníctvo sporných pozemkov na nebohých - M. H. a N. H.. Odvolateľ zároveň upozornil na to, že v roku 1989 mali M. H. 74 rokov, N. H. 66 rokov, C. H. 74 rokov a H. H. 67 rokov, pričom nie je zrejmé, čo mal súd prvej inštancie na mysli, ak uviedol, že bolo potrebné prihliadnuť aj na vek právnych predchodcov žalovaných, ktorý po páde totalitného režimu v roku 1989 mali vek +/- okolo 70 rokov, t.j. či mal súd na mysli, že prídelcovia mali dostatok mentálnych síl na uplatňovanie svojich práv, alebo mali nedostatok mentálnych síl na uplatňovanie svojich domnelých práv. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že manželia H. o 16 rokov neskôr - v roku 2005 dokázali podať návrh na navrátenie vlastníctva pozemkov na Obvodný pozemkový úrad v Malackách a mohli tak urobiť aj skôr, ak by o svojom údajnom a domnelom vlastníckom práve predtým vôbec uvažovali, pričom je evidentné, že o sporných pozemkoch neuvažovali ako o svojom vlastníctve. Pokiaľ ide o manželov H., potom ako im v roku 2006 rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Malacky č.j.: ObPU/2006/322/2/Pk nebolo priznané právo na navrátenie sporných pozemkov, taktiež podali návrh na správu katastra a podarilo sa zapísať vlastnícke právo k sporným pozemkom porušením § 36a katastrálneho zákona, zo strany správy katastra Malacky. Takéto konanie bývalých prídelcov podľa názoru odvolateľa nemožno považovať za dobromyseľné uplatnenie práva a už vôbec nie na účely posúdenia kvality ochrany prípadných domnelých vlastníkov pred skutočným vlastníkom v nadväznosti na riešenie aspektov vlastníckeho práva, na ktoré dal pokyn Ústavný súd SR s poukázaním na judikatúru ESLP. Okolnosti nezákonného zápisu vlastníckeho práva na Správu katastra Malacky zohľadnil aj Ústavný súd SR v náleze v predmetnej veci, ktorý v dôsledku tejto skutočnosti v záujme spravodlivého rozhodnutia vo veci dospel k tomu, že ak k takému zápisu došlo, má to dôsledky v dôkaznom bremene a preto všeobecný súd túto skutočnosť, ktorá spôsobila to, že ak by k nej nedošlo,

tak by žalovaní boli v postavení žalobcov, musí posúdiť otázku kvality ochrany údajných vlastníkov (prídelcov), aj z hľadiska rozhodnutí ESLP, na ktoré žalobca poukázal. Všeobecný súd však podľa názoru odvolateľa túto otázku posúdil vecne nesprávne, a aj s nepreskúmateľnými závermi. V tejto súvislosti odvolateľ konštatoval, že vzhľadom na preukázané skutočnosti je nepochybné, že vlastnícke podiely C. H. a M. H. prešli do vlastníctva štátu a zapísanie vlastníckeho práva štátu k predmetným nehnuteľnostiam na základe Osvedčenia Obvodného úradu Stupava č. 73/94/Bí zo dňa 25.10.1994 do katastra nehnuteľností zodpovedalo skutočnému stavu. V súvislosti so skutočnosťou, že prvoinštančný súd nesprávne a v rozpore s rozhodnutiami ESLP vyhodnotil aspekt materiálnej stránky vlastníckeho práva, je preukázané tiež to, že vlastnícke právo k sporným pozemkom svedčí žalobcovi aj v častiach, ktoré boli pridelené manželkám prídelcov.

25. Odvolateľ zopakoval svoju argumentáciu uplatnenú počas prvoinštančného konania, že v súlade so zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* a s Európskou judikatúrou a judikatúrou Ústavného súdu SR, by nebol daný žiadny naliehavý právny záujem na tom, aby súd určil, že predmetné pozemky patria do vlastníctva žalovaných, pričom určovací žaloba by v predmetnom prípade nebola nástrojom prevencie, ale nástrojom, ktorým by mala byť spochybnená zákonnosť pred viac ako šesťdesiatimi rokmi uskutočnených verejnoprávnych postupov a v skutočnosti by nesmerovala k nastoleniu právnej istoty na ich strane ako žalobcov, ale k jej narušeniu na strane vlastníka – Slovenskej republiky. Podľa judikatúry ESLP žaloby domáhajúce sa určenia vlastníckeho práva na základe spochybnenia skutočností, ku ktorým došlo hlboko v minulosti opomínajú prvok, ktorý je k ich prejednaniu nevyhnutný, a to naliehavý právny záujem na určení právneho stavu, bez ktorého by sa vzťah žalobcu k veci stal neistým. K uvedenému aspektu majúcej vplyv na správne a spravodlivé rozhodnutie v tejto veci sa prvoinštančný súd vôbec nevyjadril. Pokiaľ by odvolateľ pripustil akúkoľvek diskusiu o otázke možnosti obchádzania reštitučných predpisov určovacou žalobou, je nepochybné, že aj keby bola zo strany žalovaných podaná voči štátu žaloba o určenie vlastníckeho práva k sporným pozemkom, táto by musela byť podľa jeho názoru zamietnutá, keďže štát vlastnícke právo preukázal.

26. V súvislosti s otázkou vydržania vlastníckeho práva žalobcu odvolateľ namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia v tejto časti, nakoľko súd prvej inštancie vôbec nešpecifikoval, v čom má spočívať právny omyl na strane žalobcu. Napriek uvedenému odvolateľ konštatoval, že nemôže byť v súvislosti s otázkou dobromyseľnosti v právnom omyle, pretože v dobrej viere svojho vlastníctva riadne vychádzal zo skutočnosti, že M. H. a C. H. sa svojich vlastníckych podielov písomne vzdali, v dôsledku čoho prešli v súlade s poukazovanými právnymi predpismi a judikatúrou do vlastníctva štátu; vo vzťahu k manželkám N. H. a H. H. nemohol predpokladať, že by sa tieto svojich podielov na prídeloch nevzdali, keďže viacerá judikatúra súdov pripúšťa aj konkludentné opustenie nehnuteľností a všetky okolnosti prípadu tomu, že sa tak stalo nasvedčovali a nasvedčujú; nemohol predpokladať, a to ani v roku 1994 (v čase vydania osvedčenia Obvodného úradu Stupava č. 73/94/Bí), že by prídelcovia alebo ich právni nástupcovia za okolností daného prípadu akýmkoľvek spôsobom mohli uplatňovať akékoľvek domnelé práva k týmto pozemkom mimo reštitučný zákon č. 229/1991 Zb. a dokonca po uplynutí zákonných lehôt podľa tohto zákona; nemohol nikdy predpokladať, že by za okolností daného prípadu mohla byť bývalým prídelcom, či ich právnym nástupcom poskytnutá akákoľvek ochrana ich údajného domnelého vlastníckeho práva, keď samotná judikatúra ESLP dávala a dáva prednosť právnej istote a materiálnejmu výkonu vlastníckeho práva pred prežitím bývalého vlastníctva, ktoré už dávno nie je účinne vykonávané.

27. Na základe uvedeného žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobe vyhovie a žalovaných zaviazhe na náhradu trov konania, eventuálne rozhodnutie zruší a vráti vec prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

28. K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila intervenientka 1/ podaním zo dňa 31.8.2022, v ktorom s odvolaním žalobcu v plnom rozsahu súhlasila. Podľa jej názoru sa prvoinštančný súd správne vysporiadal so skutkovým stavom v tom smere, že právni predchodcovia žalovaných opustili začiatkom 50 – tých rokov minulého storočia prídelov dobrovoľne a bez nátlaku, čo plne korešponduje aj právnemu stavu opustenia prídelov, tak ako formálnoprávny stav vyhodnotil opakovane ústavný súd vo svojom náleze vo vzťahu k zápisom o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami z roku 1955. Za nesprávne však považovala vyhodnotenie platnosti zápisov o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami v dôsledku nepripojených podpisov manželiek prídelcov ako podielových spoluvlastníčok na predmetné zápisy. V plnej miere sa stotožnila s názorom odvolateľa, že podielové vlastníctvo, ktoré vzniklo a existovalo v roku 1948 v čase pridelenia pozemkov nijako právne nezaniklo ako inštitút, a to dokonca počas

mnohých desaťročí po roku 1948, keďže inštitút podielového spoluvlastníctva vzniknutý v danom prípade v roku 1948, a to aj medzi manželmi, existoval aj počas existencie uhorského obyčajového práva, aj v čase platnosti zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že od 1.1.1950 vznikol aj nový inštitút zákonného majetkového spoločenstva manželov a neskôr v rovnakom rozsahu došlo k jeho transformácii na bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, nijako nevylučovala súčasne aj existenciu podielového spoluvlastníctva, aj medzi manželmi, ktoré sa nikdy netransformovalo na zákonné majetkové spoločenstvo či bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Pri aplikovaní právnych noriem v časovo odlišných obdobiach pri chýbajúcich prechodných ustanoveniach v neskoršom právnom predpise si podľa názoru intervenientky prvoinštančný súd vybral na daný prípad konceptuálne nesprávne, vecne a procesne nevhodné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.4.2015, sp.zn. 3MCdo/14/2014, nakoľko v danom rozsudku je prejednávaný záujem na ochrane spotrebiteľa podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, kde ide o špecifický prípad prednosti zákonom chránených práv spotrebiteľa. Zároveň v danom rozsudku nejde o priame nahrádzanie dvoch úplne rozdielnych inštitútov, ktoré vo všeobecnosti môžu existovať v tom istom čase vedľa seba. Intervenientka ďalej poukázala na to, že v rozsudku najvyššieho súdu ide o priamu aplikáciu neskoršej právnej normy na právny vzťah založený na základe skôr prijatej právnej normy, pričom neskoršia právna norma výslovne svojím obsahom nariaďuje jej konkrétnu aplikáciu na uvedený právny vzťah vzniknutý podľa staršej právnej normy. Podľa názoru intervenientky uvedený prípad nemožno porovnávať s tým, keď jeden právny inštitút (bez výslovného zákonného obsahu a odkazu) existuje popri inom právnom inštitúte, ktorý platí od uhorského obyčajového práva až po dnes popri novšom právnom inštitúte. Poukázala na to, že v prípade prejednávanom v rozsudku najvyššieho súdu mal súd za to, že neskoršia právna norma má prednosť pri svojej aplikácii zo zákona (s výslovne uvedenou formuláciou o prednosti) pred skoršou právnou normou upravujúcou obchodnoprávne vzťahy. Podľa názoru intervenientky predmetný rozsudok nemožno aplikovať na prípad podielového spoluvlastníctva a majetkového spoločenstva, príp. bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktoré popri sebe existovali a stále existujú, pričom pravidlo uplatnené v predmetnom spotrebiteľskom spore o tom, že obsah neskoršej právnej normy sa uprednostní pred obsahom skoršej právnej normy v prípade ich kolízie, sa aplikuje iba tam, kde sa aplikácia týchto právnych noriem prijatých v odlišnom čase vzájomne vylučuje. Intervenientke sa zároveň javilo rozhodnutie súdu prvej inštancie nespravodlivé a zaujaté voči žalobcovi ako aj voči intervenientom, keďže prvoinštančnému súdu muselo byť zrejmé, že žalovaní a ich právni predchodcovia si dali zapísať vlastnícke právo k sporným pozemkom v rozpore s § 36a katastrálneho zákona, jednotlivé parcely uvedené v geometrickom pláne a zapísané na liste vlastníctva žalovaných nezodpovedajú jednotlivým parcelám a ich výmerám uvedeným na kópiách výmerov, originály výmerov právnych predchodcov žalovaných ani ich úradne overené kópie neboli predložené pri zápise vlastníckych práv právnych predchodcov žalovaných, z čoho možno zároveň vyvodiť, že ide o zjavnú nedobromyseľnosť na strane žalovaných. Súd prvej inštancie nevykonal dokazovanie porovnaním originálu výmeru s geometrickým plánom, príp. aj znaleckým posúdením geometrického plánu, čo by potvrdilo alebo vyvrátilo opodstatnené pochybnosti o formálnom vlastníctve sporných pozemkov žalovanými. V súvislosti s procesom pridelovania pozemkov poukázala na zápisnicu Miestnej roľníckej komisie a Miestneho národného výboru zo dňa 20.7.1950 ako aj na záverečnú reč intervenientky 1/ a konštatovala, že zrejme existuje iba kópia neúplnej listiny bez úradnej pečiatky a existencia riadneho a právoplatného výmeru je z pohľadu žalobcu sporná a vlastníctvo na základe výmeru nie je preukázané. Pokiaľ ide o výpovede vlastníkov murovaných chát na sporných pozemkoch, tieto majú podľa názoru intervenientky 1/ značný význam pre výsledok súdneho sporu, čo do potvrdenia skutkového stavu a jeho porovnania so stavom právnym, a to o materiálnom vlastníctve sporných pozemkov v prospech štátu a plnej absencii materiálneho vlastníctva na strane žalovaných, pričom výpovede zodpovedajú zápisu o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami ako aj obsahu konečného prídelového plánu, potvrdzujú neexistenciu násilia voči prídelcom a potvrdzujú podstatný obsah nálezu ústavného súdu týkajúci sa opustenia prídelov. Na základe uvedeného vyjadrila súhlas s odvolacím návrhom žalobcu.

29. K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila aj intervenientka 2/ podaním zo dňa 2.9.2022, v ktorom vyjadrila súhlas s odvolaním žalobcu v plnom rozsahu. Uviedla, že v konaní bolo preukázané, že M. H. a C. H. podpísali Zápisnice s odchádzajúcimi prídelcami a prídelov sa písomne vzdali. Podľa jej názoru súd prvej inštancie nesprávne odkázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18.8.2016, sp.zn. 6Cdo/792/2015, nakoľko v tam prejednávanvej veci bývalý prídelca nepodpísal zápisnicu, preto zápis o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom nemá z dôvodu absencie podpisu žiadnu dôkaznú silu. Zároveň poukázala na to, že uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu bolo prekonané nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 12.9.2017, sp.zn. III. ÚS 194/2017, v zmysle ktorého obsah zápisov o vyúčtovaní nemožno

interpretovať inak, ako že k vzdaniu sa vlastníckeho práva došlo. Podľa jej názoru súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu, keď dospel k záveru, že na platnosť právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva bol potrebný súhlas oboch manželov. Konštatovala, že prídelcom H. aj H. boli pozemky pridelené do vlastníctva ku dňu 2.4.1948, každému z manželov samostatne a každý z manželov mohol nakladať so svojim podielom sám bez obmedzenia druhým manželom. Intervenientka 1/ tvrdila, že ani po prijatí zákona č. 265/1949 Zb. (účinný od 1.1.1950) nedošlo k zmene právneho režimu predmetných samostatných vlastníckych podielov manželov, tieto sa nikdy nepretransformovali ani nezmenili na zákonné majetkové spoločenstvo podľa zákona č. 265/1949 Zb., čo bolo potvrdené aj v rozhodnutiach Najvyššieho súdu ČR zo dňa 23.3.2016, sp.zn. 22Cdo/4260/2015 a zo dňa 1.11.2005, sp.zn. 22Cdo/903/2005. Upozornila, že zákon č. 265/1949 Zb. ani zákon č. 141/1950 Zb. nezrušil dovtedajšie spoluvlastnícke vzťahy medzi manželmi ani ich nepretransformoval na zákonné majetkové spoločenstvo. Pokiaľ ide o absenciu podpisu manželiek na zápisniciach o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami, intervenientka 1/ uviedla, že ani Občiansky zákonník z roku 1950 netrval na tom, že by nebolo možné na základe jednostranného prejavu vôle alebo inej právnej skutočnosti prestať byť vlastníkom veci. V tejto súvislosti odkázala aj na nález ústavného súdu vydaného v tejto veci. K otázke dobrej viery žalobcu v súvislosti s vydržaním predmetných pozemkov poukázala na to, že z uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 4Cdo/283/2009, na ktoré odkázal súd prvej inštancie, vyplýva, že aj právny omyl je za určitých okolností ospravedliteľný. Namietala však, že prvoinštančný súd neuviedol, v čom údajný právny omyl žalobcu mal spočívať, čím porušil právo žalobcu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Uviedla, že dobrá viera žalobcu sa vzťahuje i k titulu, na základe ktorého vzniklo žalobcovi vlastnícke právo, t.j. k právnym úkonom opustenia prídelov zo strany prídelcov, vrátane Zápisníc s odchádzajúcimi prídelcami, s následkom obnovenia vlastníckeho práva štátu k prídelom. Mala za to, že akýkoľvek údajný právny omyl v súvislosti s otázkou dobrej viery žalobcu pri vydržaní, ktorý by mal vychádzať z neznalosti nejakého jednoznačne formulovaného ustanovenia ani neprihádza do úvahy s poukazom na nesprávne meritórne rozhodnutia vydané v prejednávanej veci. Zároveň upozornila, že dobromyseľnosť žalobcu nebola spochybnená žiadnymi dôkazmi. Podľa jej názoru tendencia posúvať štát ako vlastníka do polohy nedobromyseľného subjektu je v zjavnom kontraste so skutočnosťou, že úplne absentuje dobromyseľnosť žalovaných, ktorí si protizákonne nechali zapísať vlastnícke právo k sporným pozemkom do katastra nehnuteľností, dali zahrnúť do geometrického plánu aj spornú časť pozemkov, ktoré nikdy nenadobudli a už vôbec nie na základe výmerov, ako vlastníci museli vedieť, že na pozemkoch sú postavené chaty a teraz sa snažia narúšať právnu istotu a šikanovať dobromyseľných chatárov, od ktorých žiadajú zbúranie legálne postavených chatiek, nepreukázali sa originálmi výmerov alebo ich úradne overenou kópiou a ich snahou je vyvolávať súdne spory po viac ako 50 rokov absentujúcom vlastníctve.

30. Žalovaní 1/, 2/ a 3/ sa k odvolaniu vyjadrili podaním zo dňa 20.2.2023, v ktorom uviedli, že prídelcovia nemohli ponechať nehnuteľnosť v pôvodnom stave (ako je to uvedené v Zápise o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom), nakoľko pozemky boli riadne obrábané a slúžili na obživu rodín prídelcov až do roku 1955, ktoré skutočnosti vyplynuli z výpovedí žalovanej A. B. a svedkyne M. B.. Rovnako považovali za nelogické a nepreukázané, že pozemok odovzdali dňom 1.1.1951 a v tejto súvislosti poukázali na Konečný prídelový plán s rozvrhom prídelových cien a splátkovom pláne, v zmysle ktorého mali právní predchodcovia žalovaných za pridelené pozemky zaplatiť prídelovú cenu. Poukázali na to, že z listov Štátnej sporiteľne z roku 1957 vyplynulo, že sporiteľňa vyzvala právnych predchodcov na zaplatenie nedoplatku za pridelené pozemky a teda konala s nimi ako vlastníckymi, ktorí zaplatili všetky splátky. Zároveň konštatovali, že Konečný prídelový plán s rozvrhom prídelových cien a splátkovým plánom bol vyhotovený 27.2.1955, preskúmaný 30.5.1955, pričom sa v ňom uvádza „užíva JRD“. Nedostatok podpisu manželiek, ktoré boli spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností, robí podľa ich názoru zápisnice neplatnými. Uviedli, že ak by žalovaní skutočne opustili svoj majetok, musel by byť tento úkon orgánom známy a potom by s nimi nekonali v máji 1955 ako s prídelcami. Ak by prídelenci nehospodárili na pridelenom majetku už v roku 1951, potom by bol prídel odňatý podľa § 23 nar. č. 104/1945 Zb. Trvali na tom, že prídelci sa nevzdali prídelov v prospech JRD s tým, že odňatie prideleného majetku a vzdanie sa prídelu sú odlišné právne inštitúty, ktoré umožňovali v tom čase platné právne predpisy. Uviedli, že vzdanie sa prídelu umožňoval zákon č. 141/1950 Zb v § 132 ods. 1, išlo o jednostranný právny úkon, pre platnosť ktorého zákon vyžadoval písomnú formu a z právneho úkonu musela vyplývať bez akýchkoľvek pochybností vôľa vlastníka vzdať sa vlastníctva k určitej veci. Podľa ich názoru sa v spise nenachádza žiadny dôkaz o právnom úkone urobenom právnymi predchodcami žalovaných v písomnej forme, obsahom ktorého by bol ich prejav vôle smerujúci k vzdaniu sa vlastníctva k nehnuteľnostiam. V zmysle ustálenej judikatúry za takýto dôkaz nemožno

považovať ani prípadné vnesenie pozemkov právnymi predchodcami žalovaných do JRD. Poukázali na to, že zo Zápisu o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom nevyplýva, že by sa prípadne prídelca vzdával vlastníctva, možno hovoriť o prípadnom vzdaní sa užívania z dôvodu užívania JRD, pričom v tomto smere sa všetky konajúce súdy zhodli na tom, že samotné neobrábanie pozemkov neznamená vzdanie sa prídelu, či jeho prípadné opustenie. Tvrdenie žalobcu o nevykonávaní materiálnej stránky vlastníckeho práva je podľa ich názoru v rozpore s názorom súdov, pričom všetky poľnohospodárske organizácie užívali poľnohospodársku pôdu prevažne titulom užívania a po r. 1990 titulom nájmu. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp.zn. III. ÚS 194/2017. Poukázali na svedecké výpovede H. H. a J. F., z ktorých v súvislosti s obrábaním pôdy vyplynul ako kľúčový rok 1955. Pokiaľ ide o výpovede O. F., H. F., M. J. a C. J., tieto podľa názoru žalovaných nemajú výpovednú hodnotu, pretože svedkovia nemali z rozhodného obdobia vlastnú skúsenosť. Vzhľadom k tomu, že materiálny výkon vlastníckeho práva bol vykonávaný až do roku 1955, mali za to, že právne úkony je potrebné posudzovať podľa tzv. stredného občianskeho zákonníka. Konštatovali, že medzi stranami je nesporné, že výmer je riadnym dokladom o vlastníctve a právne vyhodnotenie zápisnice je sporné. Podľa ich názoru zápisnica s odchádzajúcim prídelcom nie je dokladom odnímajúcim vlastníctvo, nakoľko zápisnicu spísal orgán, ktorý nebol oprávnený odnímať vlastníctvo a podpisujúci účastník bral na vedomie užívanie JRD, preto zápisnicu možno považovať za odovzdanie užívania. S odkazom na § 22 a § 23 zákona č. 265/1949 Zb. a § 30, § 32, § 33, § 40, § 132 a § 134 zákona č. 141/1950 Zb. uviedli, že je zrejme, že nakladať so spoločným majetkom mimo mieru obvyklú sú oprávnení zásadne obaja manželia a že právny úkon či opustenia alebo vzdania sa majetku musí byť urobený určite a zrozumiteľne. Podľa ich názoru zápisnica nespĺňa podmienky určitosti a zrozumiteľnosti, keďže sa uvádza pojem „užíva JRD“, a ani okrajovo sa neuvádza otázka možného prechodu vlastníctva. Pokiaľ štát tvrdí, že došlo k opusteniu, resp. vzdaniu sa majetku súkromnými osobami, žalovaní tvrdili, že štát sa správal ako nedbalý vlastník v čase od roku 1955 do roku 2010, ktorý nikdy nevykonával aktívne vlastnícke práva ani prostredníctvom tretích osôb. Poukázali na rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Malackách zo dňa 26.1.2006, ktorým nepriznal právnym predchodcom žalovaných právo na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom z dôvodu, že vlastníctvo prídelcov nikdy nezaniklo, pričom rozhodnutie bolo doručované Slovenskému pozemkovému fondu, ktorý sa proti nemu neodvolal. V Oznámení Katastrálneho úradu v Bratislave, Správa katastra Malacky zo dňa 19.9.2006 bolo právnym predchodcom žalovaných oznámené, že výmer je dokladom o vlastníctve, že neexistuje dôvod, aby bol prídel odňatý, čiže právny titul prechodu na štát neexistuje s tým, že ani na uvedené Slovenský pozemkový fond nereagoval a až 13.8.2010 podal žalobu o určenie vlastníckeho práva. Žalovaní ďalej uviedli, že vlastníci stavieb na sporných pozemkoch nemajú usporiadané žiadne práva so žalobcom, pričom z podaní žalobcu je zrejme, že chráni predovšetkým práva súkromných vlastníkov stavieb a nie svoj vlastný majetok, na ktorom nehodlá aktívne vykonávať vlastnícke právo. Podľa ich názoru správanie žalobcu je tendenčné s cieľom povýšiť záujem súkromného vlastníka stavby nad súkromné vlastníctvo vlastníka pozemku. Zdôraznili, že Zápis s odchádzajúcim prídelcom nie je verejnou listinou, nevydal ju štátny orgán, ktorý mal na to právomoc a teda nemôže zakladať vznik, zánik alebo zmenu právneho stavu. Poukázali na závery rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 4Cdo/123/2003, Ústavného súdu SR, sp.zn. III. ÚS 194/2017, sp.zn. III. ÚS 346/2009, sp.zn. I. ÚS 736/2018 a I. ÚS 640/2014. Mali za to, že závery ústavného súdu vyslovené v prejednávanej veci sú nepochopiteľné, keď podpísanie zápisu s odchádzajúcimi prídelcami vyhodnocuje ako dostatočne jasnú vôľu opustiť prídelu a ignoruje poznámku o tom, že prídelci tento úkon považovali za odovzdanie do užívania JRD, ktorá poznámka minimálne navodzuje pochybnosti o jasnosti a zrozumiteľnosti zápisu. Namietali, že ústavný súd uviedol uvedený záver napriek tomu, že všetky stupne všeobecných súdov vyhodnotili toto konanie tak, že nenapĺňa znaky dobrovoľného opustenia majetku s tým, že toto konštatovanie je v priamom rozpore s úlohami ústavného súdu. Podľa ich názoru sa v napadnutom rozsudku súd prvej inštancie dostatočne vysporiadal s formálnymi nedostatkami úkonu, ktorým malo dôjsť k vzdaniu sa vlastníckeho práva. Mali za to, že dostatočne preukázali, že konanie ich právnych predchodcov bolo neslobodné a je zrejme, že všetky pozemky prešli do užívania JRD, ktoré ich nenadobudlo do vlastníctva. Tvrdili, že je potrebné zohľadňovať vtedajšie pomery ako skutočnosti všeobecne známe.

31. Žalobca reagoval na podanie žalovaných vyjadrením zo dňa 24.1.2024, v ktorom uviedol, že tvrdenia žalovaných uvedené vo vyjadrení neboli v konaní preukázané, resp. boli žalobcom, príp. intervenientami vyvrátené. Podľa jeho názoru nie sú splnené žiadne podmienky podľa C.s.p. uvedené v § 366, aby akékoľvek podanie žalovaných mohlo obsahovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany a aby bola narušená zásada koncentrácie konania.

32. Intervenient 2/ v podaní zo dňa 9.2.2024 uviedol, že tvrdenia žalovaných sú zavádzajúce a nepravdivé. Napríklad žiadnou osobou, ktorej boli predložené čestné vyhlásenia ani žiadnym zo svedkov nebolo preukázané, že by v roku 1955 sporné pozemky užívali právni predchodcovia žalovaných. Podľa jeho názoru žalovaní zavádzajúco poukazujú na výpoveď svedkyne H. H., ktorá sa však vyjadrovala výlučne k pozemkom, ktoré patrili jej rodičom, nie však k sporným pozemkom a ich užívaniu.

33. Žalobca v podaní zo dňa 23.4.2024 uviedol, že posúdenie vzdania sa prídelu na základe zápisu o vyúčtovaní s odchádzajúcim prídelcom, ktorý bol podpísaný v roku 1955 a v ktorom je uvedené, že prídelca opúšťa prídel k 1.1.1951, je nesprávne. Záver prvoinštančného súdu, v zmysle ktorého na zápis nemožno prihliadať, lebo bol spísaný až v roku 1955, hoci sa prídelcovia vzdali prídelu k 1.1.1951 považoval za nelogický, nezákonný a právne neudržateľný, nakoľko Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. neukladal žiadnu lehotu, v ktorej bolo potrebné vykonať písomnou formou akt vzdania sa vlastníctva od skutočného faktického aktu opustenia veci; zákon a judikatúra určujú, aby akt vzdania sa bol jasný, zrozumiteľný a v písomnej forme, čo bolo v danom prípade v plnom rozsahu splnené. Vo vzťahu k absencii podpisov manželiek na zápisniciach o vzdaní sa prídelu konštatoval, že pôvodní prídelcovia nadobudli prídele za platnosti uhorského obyčajového práva, kedy platila pre majetok nešľachtického ľudu tzv. koakvizícia, v ktorej mal každý z manželov oddelený svoj výlučný majetok, kam patrilo všetko, čo každý z manželov nadobudol do uzavretia manželstva, pričom osobitným majetkom bolo aj dedičstvo alebo legát alebo dar za trvania manželstva a týkalo sa to aj bezplatne získaného majetku a vecí, ktoré podľa prirodzeného účelu slúžili len jednému manželovi. Zmluvná voľnosť sa uplatňovala aj v možnosti manželov sa dohodnúť, čo budú mať ako osobitný majetok a každá strana nakladala so svojim majetkom voľne, ako s tým, ktorý mala už pri uzatváraní manželstva. Bolo obvyklé, že každý z manželov užíval zvláštny majetok druhého manžela a nemuselo sa nič vraciť, obvyklé bolo aj to, že majetok manželky na základe konkludentného súhlasu spravoval manžel. Ak však išlo o správu majetku, ktorý manželia nadobudli počas spoločného nažívania a ktorý tvoril spolunadobudnutý majetok, sa judikatúra časom menila, keď staršia judikatúra priznávala obom manželom rovnaké práva a postavenie vyplývajúce z vlastníctva, teda aj dispozičné právo a novšia súdna prax začala rozlišovať medzi koakvizíciou nadobudnutou jedným z manželov (tzv. osobitná koakvizícia) a koakvizíciou nadobudnutou spoločnou činnosťou oboch manželov (tzv. spoločná koakvizícia), pričom v prípade osobitnej koakvizície sa priznávala správa aj dispozičná voľnosť tomu manželovi, ktorý koakvizíciu nadobudol a v prípade spoločnej koakvizície sa priznávalo dispozičné právo výlučne mužovi. Žalobca uviedol, že uvedený exkurz jasne zdôvodňuje, prečo zápisnicu o vzdaní sa prídelu podpísali iba manželia, preto predmetné vzdania sa prídelov je potrebné považovať za platné v celom rozsahu. Súd prvej inštancie mal podľa jeho názoru na daný prípad aplikovať minimálne § 44 zákona č. 141/1950 Zb. a mohol vyhodnotiť nanajvýš za neplatný akt vzdania sa prídelu manžela za manželku.

34. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a § 378 ods. 1 C.s.p., vo veci nariadil pojednávanie, na ktorom zopakoval dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

35. V prejednávanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou podanou dňa 13.8.2010 domáhal určenia vlastníckeho práva k pozemkom označeným ako parcela č. XXX/XX, trvalé trávne porasty o výmere 427 m², parcela č. XXX/XX, orná pôda o výmere 4178 m², obe evidované v registri „C“ katastra nehnuteľností (na LV č. XXXX) a parcela č. XXX/X, orná pôda o výmere 216 m² a parcela č. XXX/X, orná pôda o výmere 179 m², obe evidované v registri „E“ katastra nehnuteľností (na LV č. XXXX), parcela č. XXX/XX, orná pôda o výmere 2264 m², parcela č. XXX/XX, orná pôda o výmere 32 m², všetky evidované v registri „C“ katastra nehnuteľností (na LV č. XXXX) a parcela č. XXX/X, orná pôda o výmere 46 m² evidovaná v registri „E“ katastra nehnuteľností (na LV č. XXXX), všetky nachádzajúce sa v kat. úz. D..

36. Súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom zo dňa 7.9.2011, č.k. 27C/35/2010-222 rozhodol o žalobe žalobcu tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej 1/ (A. B.) a žalovanej 2/ (E. F.) trovy konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že právni predchodcovia žalovanej 1/ (M. H. a N. H.) a právni predchodcovia žalovanej 2/ (C. H. a H. H.) nadobudli vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam na základe Výmerov o vlastníctve pôdy vydaných 2.4.1948, ktoré nikdy neboli zrušené, resp. majetok im nebol nikdy odňatý oprávneným orgánom. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že Záписы o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami nepreukazujú vzdanie sa vlastníctva a tieto listiny nevyjadrujú slobodnú a vážnu vôľu prídelcov vzdať sa svojho vlastníctva, resp. opustiť

pridelené nehnuteľnosti. Zároveň poukázal na absenciu podpisov prídelcov H. H. a N. H. a na potrebu vykladať predmetné listiny v historických súvislostiach, kedy dochádzalo ku kolektivizácii a zakladaniu poľnohospodárskych družstiev.

37. Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd rozhodol o odvolaní žalobcu a vedľajších účastníkov (P. H. a K. H.) rozsudkom zo dňa 30.1.2012, č.k. 6Co/237/2011-260 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2/ trovy odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie ohľadom nadobudnutia vlastníckeho práva právnych predchodcov žalovaných k sporným pozemkom na základe Výmerov o vlastníctve pôdy ako aj so záverom o nepreukázaní vzdania sa vlastníckeho práva, resp. opustenia prídelov prídelcami.

38. Najvyšší súd SR rozsudkom zo dňa 31.3.2016, sp.zn. 3MCdo/5/2013 zamietol mimoriadne dovolanie Generálneho prokurátora SR proti rozsudku súdu prvej inštancie ako aj rozsudku odvolacieho súdu a stranám sporu nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí okrem iného konštatoval, že je nesporné, že právní predchodcovia žalovaných sa stali vlastníckymi nehnuteľnosťami na základe prídelu uskutočneného podľa nariadenia č. 104/1945 Sb., pričom na zmeny vlastníctva bolo potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Vyjadril zhodný názor ako súdy nižších stupňov, že v konaní nebolo jednoznačne a nepochybné preukázané, že k vzdaniu sa vlastníckeho práva zo strany prídelcov došlo, pričom zo Zápisov o vyúčtovaní takýto prejav vôle nemožno vyvodiť, naviac, nie sú podpísané všetkými spoluvlastníkmi.

39. Ústavný súd SR v konaní o sťažnosti žalobcu vo veci namietaného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v náleze zo dňa 12.9.2017, č.k. III. ÚS 194/2017-71 konštatoval porušenie týchto práv a zrušil rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.3.2016, sp.zn. 3MCdo/5/2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom rozhodnutí sa stotožnil so záverom najvyššieho súdu, že výmery o vlastníctve pôdy vydané právnym predchodcom žalovaných spĺňali po formálnej aj obsahovej stránke všetky zákonné podmienky a náležitosti nariadenia č. 104/1946 Sb. nar. SNR a že právnou normou, na základe ktorej treba posúdiť prípadné následné zmeny vlastníctva k predmetu prídelu je zákon č. 141/1950 Zb., pričom s ohľadom na okolnosti veci do úvahy môže prichádzať iba spôsob zmeny vlastníctva predpokladaný § 119 a § 132 ods. 1 tohto zákona. Ústavný súd ďalej konštatoval, že ustanovenia právnych noriem, ktoré boli vo veci všeobecne súdmi aplikované, je namieste vykladať tak, že i prídelca sa môže prídelu vzdať v zmysle § 132 zákona č. 141/1950 Zb, či tento opustiť, pretože právo opustiť vec a vzdať sa jej vlastníctva je súčasťou obsahu vlastníckeho práva; jednostranný úkon opustenia veci však musí byť urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, zahŕňa vôleovú stránku a musí napĺňať tiež vôľu vzdať sa vlastníctva veci a jej fyzické opustenie, pričom iba samotné neužívanie veci samo osebe ešte neznamená zánik vlastníctva. Vzdanie sa prídelu podľa § 132 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb. ako jednostranný právny úkon vlastníka, ktorým sa vzdáva jeho vlastníctva, potom znamená obnovenie vlastníckeho práva štátu k prídelu; vzdanie sa prídelu nie je prevodom vlastníckeho práva, ale prechodom vlastníctva na štát. Podľa názoru ústavného súdu z už vykonaného dokazovania (najmä z obsahu zápisu o vyúčtovaní z 26. januára 1955) vyplýva, že právní predchodcovia žalovaných, a to M. H. a C. H. prejavili dostatočne jasne vôľu opustiť prídel, ktoré aj s manželkami opustili. O takomto (skoršom) prejave vôle nemožno mať pochybnosti ani v prípade, ak príslušná listina neobsahuje výslovné uvedenie slov „vzdáva sa vlastníckeho práva“, pretože obsah zápisu o vyúčtovaní z 26. januára 1955 v celkovom kontexte ani inak interpretovať nie je možné. Na tom nič nemení zistenie najvyššieho súdu, podľa ktorého slová „opúšťa prídel“ sú na listine (zápise o vyúčtovaní z 26. januára 1955) predtlačené. To však, či prejav ich vôle možno považovať za platný právny úkon vzdania sa vlastníctva, alebo naopak sú dané dôvody jeho neplatnosti, ako naznačuje najvyšší súd, v konaní predmetom dokazovania nebolo a ani rozhodnutia všeobecných súdov nepriniesli na túto otázku dostatočne a presvedčivo odôvodnenú odpoveď. Túto nejasnosť ešte zväčšuje i to, že k opusteniu prídelu došlo zjavne prv, než bol vyhotovený a podpísaný zápis o vyúčtovaní. Nevyriešená ostala požiadavka formy právneho úkonu, ako aj otázka vplyvu absencie podpisov manželiek na (dodatkových) zápisoch o vyúčtovaní z 26. januára 1955 na prípadnú platnosť úkonu. Rovnako tak pokiaľ vznikla pochybnosť o slobode prejavu vôle, nemožno takýto právny úkon považovať za absolútne neplatný iba s poukazom na všeobecný stav spoločnosti, právnú úpravu kolektivizácie a združstevňovania či hodnotenie jeho celkového priebehu v štáte bez zohľadnenia okolností konkrétnej veci. Ústavne neudržateľným a nekonzistentným sa potom javí opačný záver o nepreukázaní prejavu dostatočne jasnej vôle M. H. a C. H. vzdať sa vlastníctva prídelu, rovnako ako aj poukaz na možnú neplatnosť vzdania sa vlastníckeho práva bez relevantného odôvodnenia. Tieto závery najvyššieho

súdu treba považovať za jednostranné. Pokiaľ však sťažovateľ opakovane poukazuje na mnohoročné neprejavovanie záujmu právnych predchodcov žalovaných o predmet sporu, táto skutočnosť sama osebe nemohla spôsobiť zánik vlastníckeho práva, pokiaľ toto nezaniklo už prv. Pre vec má však význam práve s ohľadom na to, že postupom katastrálnych orgánov došlo k zmene zápisu vlastníckeho práva štátu na základe predloženia výmerov z roku 1948 žalovanými s výrazným časovým odstupom, čoho dôsledky sa prejavujú v dôkaznom bremene i v tomto konaní. Pokiaľ by totiž k tomuto zápisu vlastníckeho práva žalovaných nedošlo, boli by v konaní o určenie vlastníctva žalovaní v postavení žalobcov a v takom prípade by skutočne pre posúdenie vyžadovanej kvality ochrany, ktorá by im mala patriť, bolo nevyhnutné k ich vlastníctvu pristupovať i so zohľadnením rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú poukázal sťažovateľ. Pokiaľ teda všeobecné súdy v priebehu konania niekoľko ráz zdôraznili, že práve prebiehajúce konanie má s konečnou platnosťou vyriešiť spor o vlastníctvo, nemôžu na druhej strane k tomuto ústavne relevantnému aspektu vlastníckeho práva (práva na majetok) neprihliadať.

40. Následne Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 11.10.2018, sp.zn. 3MCdo/1/2017 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.1.2012, sp.zn. 6Co/237/2011 a rozsudok Okresného súdu Malacky zo dňa 7.9.2011, č.k. 27C/35/2010-222 a vec vrátil Okresnému súdu Malacky na ďalšie konanie. Vo svojom rozhodnutí uviedol, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov oboch inštancií neriešia náležitým spôsobom právne významnú otázku, či prejav vôle prídelcov (opustiť prídel) možno považovať za platný (slobodne urobený) právny úkon vzdania sa vlastníctva, alebo naopak, či sú dané dôvody jeho neplatnosti. Konštatovanie súdu prvej inštancie, že zápisy o vyúčtovaní z 26. januára 1955 spísané Okresným národným výborom Bratislava nevyjadrujú slobodnú a vážnu vôľu prídelcov vzdať sa vlastníctva alebo opustiť pridelené nehnuteľnosti nie je - ako vyplýva z obsahu spisu - dostatočne podložené dokazovaním zameraným na konkrétnu skutkovú situáciu, za ktorej mala byť prejavená táto vôľa prídelcov. Prvoinštančný súd svoj právny záver prijal len na základe prídelového plánu a zápisov o vyúčtovaní, z ktorých vyvodil, že tieto nepreukazujú slobodnú a vážnu vôľu prídelcov vzdať sa svojho vlastníctva, resp. opustiť pridelené nehnuteľnosti; preukazujú len tú skutočnosť, že JRD prevzalo ku dňu 1. januára 1951 pridelené nehnuteľnosti do užívania, čo nemožno stotožniť s pojmom vzdanie sa vlastníctva, resp. s pojmom opustenie veci. Keďže JRD prevzalo nehnuteľnosti do užívania, bol toho názoru, že prídelcovia neodovzdali nehnuteľnosti dobrovoľne, ale pod vplyvom kolektivizácie sprevádzanej znárodňovaním majetku. Ústavný súd k tomu uviedol, že pokiaľ vznikla pochybnosť o slobode prejavu vôle, nemožno takýto právny úkon považovať za absolútne neplatný iba s poukazom na všeobecný stav spoločnosti, právnu úpravu kolektivizácie a združstevňovania či hodnotenie jeho celkového priebehu v štáte bez zohľadnenia okolností konkrétnej veci. Za významné treba - v súlade so závermi ústavného súdu vyjadrenými v náleze - považovať aj to, že k opusteniu prídelu došlo zjavne prv, než bol vyhotovený a podpísaný zápis o vyúčtovaní. Vôľu prídelcov (jej danosť a slobodu) bude preto potrebné v ďalšom konaní posudzovať ku dňu, kedy sa malo dôjsť k jej prejavu, teda nie v čase vyhotovenia zápisu o vyúčtovaní. V súlade so závažnými závermi ústavného súdu vyjadrenými v náleze najvyšší súd napokon uvádza, že nevyriešenou zostala tiež otázka náležitej formy právneho úkonu (opustenia prídelu) a vplyvu absencie podpisov manželiek na (dodatkových) zápisoch o vyúčtovaní z 26. januára 1955 na prípadnú platnosť úkonu opustenia prídelu. Tieto otázky neboli dosiaľ vyriešené súdmi tak, aby nevznikali pochybnosti o správnosti prijatých záverov. Dosiaľ súdmi dostatočne nevyriešené, dokazovaním nepodložené a náležite nezodpovedané otázky bude potrebné vyriešiť v ďalšom konaní a potom, na podklade výsledku ich posúdenia, uzavrieť, či k platnému vzdaniu sa práva prídelcami došlo. Následne bude potrebné zodpovedať nielen to, či v takom prípade vlastnícke právo prešlo na štát, ale aj to, či vlastníkom sporných nehnuteľností je v rozhodujúcom čase štát.

41. Súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom opätovne žalobu zamietol, tento rozsudok je predmetom prieskumu v tomto odvolacom konaní.

42. Podľa § 1 ods. 1, 2 nariadenia SNR č. 104/1946 Sb.n. SNR Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy môže ešte pred zaplatením prídelovej ceny (§ 19 nar. č. 104/1945 Sb.n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb.n. SNR) vydávať prídelcom (§§ 6 až 11 nar. č. 104/1945 Sb.n. SNR) výmery o vlastníctve pôdy pridelenej im podľa nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb.n. SNR. Výmer o vlastníctve pôdy je verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelcu k pridelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti, na základe ktorej príslušný knihovný súd urobí záznam vlastníckeho práva v prospech prídelcu bez podmienky dodatočného ospravedlnenia.

43. Podľa § 23 ods. 2 nariadenia SNR č. 104/1945 Sb.n. SNR ak prídelca nehospodári so starostlivosťou riadneho hospodára, môže mu Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu do 10 rokov odo dňa ujatia sa držby po vypočutí miestnej organizácie Jednotného sväzu slovenských roľníkov a okresného národného výboru pridelený majetok odňať a prideliť ho inej podľa tohto nariadenia kvalifikovanej osobe, o ktorej možno odôvodnene predpokladať, že bude na ňom riadne hospodáriť.

44. Podľa § 119 písm. a) zákona č. 141/1950 Zb. veci, ktoré nepatria inému, sú vo vlastníctve štátu, ak nemajú cenu len nepatrnú. K veciam nepatrnej ceny, ktoré nepatria nikomu, môže nadobudnúť vlastnícke právo každý tým, že si ich privlastní.

45. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb. vlastníctvo sa stráca najmä tým, že ho nadobudne niekto iný alebo že sa ho vlastník vzdá.

46. Podľa § 38 zákona č. 141/1950 Zb. ak zákon neustanovuje ináč, na platnosť právneho úkonu nie je potrebné, aby bol urobený v osobitnej forme, a vôľu možno prejaviť nielen výslovne, ale aj inak, ak vzhľadom na okolnosti o prejavenej vôli niet pochybnosti.

47. Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb. písomná forma je potrebná pri právnych úkonoch o právach k nehnuteľnostiam, okrem ak ide o nájom rodinného domčeka alebo inej podobnej stavby alebo len časti budovy. To isté platí pri majetkových právnych úkonoch medzi manželmi, pokiaľ nejde len o obvyklé darovania primerané ich zárobkovým a majetkovým pomerom. Písomná forma je ďalej potrebná pri právnych úkonoch, pre ktoré zákon osobitne predpisuje písomnú formu.

48. Odvolací súd v prvom rade konštatuje, že sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že sporné nehnuteľnosti boli právnym predchodcom žalovaných pridelené v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi a nadobudnutie vlastníckeho práva bolo v tejto súvislosti preukázané. Napokon, aj ústavný súd v náleze v tejto veci konštatoval, že sa stotožnil so záverom najvyššieho súdu, že výmery o vlastníctve pôdy vydané právnym predchodcom žalovaných spĺňali po formálnej a obsahovej stránke všetky zákonné podmienky a náležitosti nar. č. 104/1946 Sb. Nar. SNR. Námetka žalobcu ohľadom absencie pečiatky ako aj originálov výmerov o vlastníctve pôdy je preto nedôvodná.

49. Súd prvej inštancie vychádzajúc z právneho názoru vysloveného ústavným súdom o tom, že z obsahu zápisov o vyúčtovaní vyplýva vôľa vzdať sa vlastníckeho práva k prídelu, riešil otázku platnosti úkonu vzdania sa vlastníctva k prídelu. Ústavný súd okrem iného uviedol, že z dokazovania (najmä z obsahu zápisu o vyúčtovaní) vyplýva, že právní predchodcovia žalovaných (M. H. a C. H.) prejavili dostatočne jasne vôľu opustiť prídel, ktoré aj s manželkami opustili, pričom o takomto (skoršom) prejave vôle nemožno mať pochybnosti ani v prípade, ak príslušná listina neobsahuje výslovné uvedenie slov „vzdáva sa vlastníckeho práva“, pretože obsah zápisu o vyúčtovaní v celkovom kontexte ani inak interpretovať nie je možné s tým, že na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že slová „opúšťa prídel“ sú na listine predtlačené. Odvolací súd dopĺňa, že zápisy o vyúčtovaní (zo dňa 26.1.1955) nie sú v rozpore ani s neskôr vydaným Konečným prídelovým plánom s rozvrhom prídelových cien a splátkovým plánom (zo dňa 30.5.1955), v ktorom sa pri právnych predchodcoch žalovaných uvádza „vzdal sa v prospech JRD ku dňu 1.1.1951“ a pri H. C. a manželke aj „zaplatil Kčs 100 v novej m., vyúčtovanie prevedené“ a ani s výzvou Štátnej sporiteľne zo dňa 2.1.1957, v ktorej je rukou dopísané pri nedoplatkoch/preplatkoch „O“ s dátumom 12.II.57. Zároveň list Okresného národného výboru zo dňa 8.5.1957 adresovaný Štátnej sporiteľni so zoznamom odišlých prídelcov a úplne vyrovnaných prídelov je v súlade so záverom o vzdaní sa vlastníckeho práva právnych predchodcov žalovaných k prídelom. O neobrábaní pôdy prídelcom C. H. zase svedčí zápisnica zo dňa 20. júla 1950 na úrade MNV (č.l. 658). Odvolací súd zhodne s názorom vysloveným prvoinštančným súdom konštatuje, že pre platnosť právneho úkonu vzdania sa vlastníckeho práva bola vyžadovaná písomná forma, a to v súlade s § 40 ods. 1 zákona č. 141/1950 Zb, podľa ktorého písomná forma je potrebná pri právnych úkonoch o právach k nehnuteľnostiam, okrem ak ide o nájom rodinného domčeka alebo inej podobnej stavby alebo len časti budovy. Podľa názoru odvolacieho súdu písomná forma právneho úkonu vzdania sa vlastníctva k prídelu bola vo forme zápisu o vyúčtovaní splnená. Nie je pritom podstatné, či k vzdaniu sa vlastníctva došlo k 1.1.1951 alebo až k 26.1.1955. Ak prídelcovia jasne, zrozumiteľne a určite prejavili vôľu vzdať sa vlastníctva k prídelom v zápisoch o vyúčtovaní, najneskôr podpisom týchto zápisov došlo k uvedenému jednostrannému úkonu.

50. Odvolací súd sa však nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti tohto právneho úkonu z dôvodu absencie podpisu manželiek na zápisoch o vyúčtovaní. V konaní bolo nesporné, že v oboch prípadoch prídelcov – manželov boli nehnuteľnosti pridelené každému z manželov v ideálnej časti 1 + 1. Výmery o vlastníctve pôdy boli pritom vydané dňa 2.4.1948, teda v čase, keď na našom území platilo obyčajové právo, pričom v súvislosti s majetkom manželov platil v tom čase inštitút tzv. koakvizície (medzi manželmi, ktorí neboli šľachticmi alebo honoraciórmí). Nie je správny záver súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého na majetkové právne vzťahy manželov vzniknuté pred dňom 1.1.1950 (t.j. týkajúce sa doposiaľ nadobudnutého majetku) je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 265/1949 Zb. účinného od 1.1.1950. Je pravdou, že zákon č. 265/1949 Zb. (zákon o rodine) neobsahoval prechodné ustanovenia, uvedené však nemá za následok, že by sa dovtedy uplatňovaný inštitút tzv. koakvizície týkajúci sa majetku nadobudnutého do účinnosti tohto zákona (1.1.1950) pretransformoval na majetkové zákonné spoločenstvo, príp. neskôr na bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Na danú problematiku nemožno vzťahovať závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.4.2015, sp.zn. 3MCdo/14/2014, nakoľko ide o odlišnú situáciu, v rámci ktorej sa aplikáciou neskorších predpisov nemení charakter a podstata právneho vzťahu. Správne argumentoval intervenient 1/, že vo veci prejednáwanej najvyšším súdom ide o špecifický prípad prednosti zákonom chránených práv spotrebiteľa, pričom nejde o priame nahrádzanie dvoch úplne rozdielnych inštitútov, ktoré vo všeobecnosti môžu existovať v tom istom čase vedľa seba, s tým, že v danom prípade ide o priamu aplikáciu neskoršej právnej normy na právny vzťah založený na základe skôr prijatej právnej normy, pričom neskoršia právna norma výslovne svojim obsahom nariaďuje jej konkrétnu aplikáciu na uvedený právny vzťah vzniknutý podľa staršej právnej normy. Odvolací súd konštatuje, že v prejednáwanej veci by záver prvoinštančného súdu mal za následok zmenu podielového spoluvlastníctva manželov k veciam nadobudnutým do 1.1.1950 na zákonné majetkové spoločenstvo, ktorý následok absencia prechodných ustanovení určite nespôsobuje. Napokon, aj v odbornej literatúre sa konštatuje, že nový zákon o rodine sa nevzťahoval na majetok nadobudnutý pred jeho účinnosťou. V Komentovanom Zákone o rodine, Orbis Praha, 1970, str. 9 – 10 sa uvádza, že „Zákon o právu rodinném (pozn. odvolacieho súdu „zákon č. 265/1949 Sb. účinný 1.1.1950“) upravoval rovněž majetkoprávní otázky manželství, i když ne v celém rozsahu (např. otázky dědictví ponechal občanskému zákonu). Vzhledem k tomu, že v zákone o právu rodinném byl vypracován nový princip majetkových vztahů – že za trvání manželství tvoří majetek manželů majetek společný, bylo nutno vyřešit i otázku majetku nabytého manželů před účinností tohto zákona. Vzhledem ke složitosti celé problematiky nebylo možno řešit tuto věc jednotně, a proto se nová úprava na tento majetek nevztahovala. V důsledku toho bylo zapotřebí ponechat možnost používání dřívějších právních předpisů, které byly rozdílné v Čechách a na Slovensku“. V ďalšej publikácii – Majetkoprávne vzťahy v rodine, Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, Bratislava, 1957, str. 60 – 61 sa konštatuje, že „Dualizmus majetkového manželského práva bol odstránený iba všeobecnými predpismi Ústavy 9. mája. Osobitné majetkové manželské právo bývalých šľachticov a honoraciórov sa totiž prieči § 1 Ústavy 9. mája o rovnosti občanov. Podľa § 173 ods. 2 Ústavy 9. mája strácali dňom nadobudnutia účinnosti ústavy (t.j. 9. júna 1948) platnosť všetky predpisy, pokiaľ odporujú ustanoveniam ústavy a zásadám ľudovodemokratického zriadenia. Toto ustanovenie pôsobí však len ex nunc, takže odo dňa nadobudnutia účinnosti ústavy platia aj pre manželstvá bývalých šľachticov a honoraciórov predpisy o koakvizícii. Do tohto dňa však treba na manželstvá takýchto občanov, podľa môjho názoru, používať staré predpisy. To znamená, že hoci by aj došlo k zániku manželstva bývalého šľachtica alebo honoracióra už po 9. júni 1948, mohol by sa koakvizičný nárok uplatniť, ale len čo do predmetov nadobudnutých odo dňa účinnosti ústavy. Vzťahovať zásady koakvizície aj na majetky nadobudnuté pred tým dňom by už nebolo v súlade s Ústavou 9. mája, ktorej § 173 ods. 2 nemá retrospektívneho charakteru. Ústava 9. mája teda v podstate nevedla k zjednodušeniu majetkových vzťahov medzi manželmi. Ba naopak, skomplikovala situáciu v manželstvách bývalých šľachticov a honoraciórov, v ktorých teraz existovali už dva systémy. Bolo jasné, že tento komplikovaný stav mohol odstrániť len špeciálny predpis. Treba však ľutovať, že ani zákon o rodinnom práve, resp. zákon o dočasných zmenách v niektorých občianskoprávných veciach (zák. č. 266/1949 Zb.) neviesli do tejto otázky jasno. Ba naopak, táto otázka sa ešte skomplikovala tým, že sa odo dňa účinnosti nového zákona o rodinnom práve zaviedlo zákonné majetkové spoločenstvo. Podľa § 46 zák. o doč. zmenách v občianskoprávných veciach zrušujú sa dňom 1. januára 1950 všetky ustanovenia o veciach, upravených týmto zákonom a zákonom o rodinnom práve, počítajúc v to aj právo obyčajové, či už plynie zo súdnych rozhodnutí alebo z iných prameňov. To znamená, že od toho dňa treba na všetky manželstvá aplikovať ustanovenia zákona o rodinnom práve o zákonomnom majetkovom spoločenstve a do tohto dňa staršie predpisy. Keďže tento predpis nemá retrospektívnu účinnosť, neboli teda staré predpisy, pokiaľ neodporovali už predtým ústave zrušené so spiatočnou platnosťou. Namiesto dvoch systémov môžu preto v niektorých manželstvách

platiť až tri systémy. Napr. v manželstve bývalého honoracióra platil do dňa účinnosti Ústavy 9. mája princíp oddelenosti majetkov, od tohto dňa nadobudnutia účinnosti zákona o rodinnom práve princíp koakvizície a od 1. januára 1950 zákonné majetkové spoločenstvo. V literatúre sa ozývali síce hlasy, že predpisy o zákonom majetkovom spoločenstve treba vzťahovať aj na bývalú koakvizíciu, keďže ide vraj v podstate o dve podobné inštitúcie, tieto názory však zostali ojedinelé a v literatúre sa poukázalo na ich nesprávnosť“.

51. Pokiaľ ide o majetkové manželské právo, odvolací súd opätovne odkazuje na publikáciu Majetkoprávne vzťahy v rodine, Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, Bratislava, 1957, str. 51 – 53, podľa ktorej „u všetkých občanov, u ktorých neplatil princíp oddelenosti majetkov (šľachtici a honoracióri), platila tzv. koakvizícia. Uvedené manželské majetkové právo malo v bývalom obyčajovom práve platnom na Slovensku zmiešanú povahu: počas manželstva spočívalo na zásade oddelenosti majetkov manželov a po zániku manželstva malo do určitej miery povahu zjednotenia majetkov, prejavujúcu sa v inštitúcii koakvizície. Presnejšie povedané šlo tu o systém oddelenosti majetkov manželov s rozdelením hodnotového prírastku, nadobudnutého počas manželského spoluzitia. Počas trvania manželstva si zásadne každý manžel spravoval svoj majetok sám a, ako sme už na to poukázali, nebol ani v dispozícii s majetkom nijako obmedzený. Toto právo prislúchalo aj žene, hoci žena spravidla odovzdala svoj majetok do správy svojmu manželovi. Zásada, že počas trvania manželstva si každý manžel spravuje svoj majetok sám, sa vzťahovala predovšetkým na ten majetok, ktorý tvoril podľa predpisov o koakvizícii osobitný majetok manželov. Pokiaľ ide však o správu majetku, ktorý bol nadobudnutý počas manželského spoluzitia a ktorý podľa predpisov o koakvizícii tvoril spolunadobudnutý majetok (koakvizíciu) sa judikatúra časom menila. Staršia judikatúra vychádzajúc z vlastníckej teórie koakvizície, priznávala obom manželom rovnaké postavenie a všetky práva vyplývajúce z vlastníctva, teda aj právo dispozičné. Novšia súdna prax, vychádzajúc z obligačnej teórie koakvizičného nároku, opustila hore uvedené stanovisko v otázke správy nadobudnutého majetku a začala rozlišovať medzi koakvizíciou nadobudnutou jedným z manželov (tzv. osobitná koakvizícia) a koakvizíciou nadobudnutou spoločnou činnosťou obidvoch manželov (tzv. spoločná koakvizícia). Pokiaľ išlo o tzv. osobitnú koakvizíciu, priznávala sa ako správa (Úr.zb. č. 1497), tak aj dispozičná voľnosť (Úr. Zb. 1042) tomu manželovi, ktorý túto koakvizíciu nadobudol. Táto zásada sa prísne dodržiavala aj v pomere k tretím osobám. Pokiaľ však išlo o tzv. spoločnú koakvizíciu, priznávalo sa dispozičné právo výlučne manželovi. Toto stanovisko bolo zrejším uprednostňovaním muža v majetkových vzťahoch manželov“. Odvolací súd zároveň poukazuje na to, že inštitút tzv. koakvizície umožňoval voľné nakladanie s majetkom obom manželom a právny úkon urobený len jedným z manželov nespôsobil jeho absolútnu neplatnosť z dôvodu absencie prejavu vôle druhého manžela. V publikácii Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Heuréka 1998, str. 443 sa uvádza, že „Počas manželstva môže každá manželská strana právnym úkonom medzi živými svojim majetkom voľne disponovať aj v tom prípade, jestli tento majetok má povahu koakvizičného imania. Takýto právny úkon môže byť po zániku manželstva napadnutý druhou stranou manželskou len v tom prípade, jestli bol spolunadobudnutý majetok bezodplatne scudzený a koakvizičný nárok manželskej strany skrátény. Úr.sb. 1042.“

52. Z uvedeného je potom zrejme, že na majetok nadobudnutý manželmi pred účinnosťou zákona č. 265/1949 Sb., vrátane dispozície s ním, sa neaplikovali ustanovenia zákona č. 265/1949 Sb., ale pôvodné obyčajové právo, v tomto prípade inštitút tzv. koakvizície, keďže išlo o manželov, ktorí neboli šľachticmi ani honoraciórm. V prejednávanej veci bolo na základe vykonaného dokazovania preukázané, že právní predchodcovia žalovaných (manželia H. a manželia H.) nadobudli do podielového spoluvlastníctva nehnuteľnosti v podobe prídeltov, a to každý v 1. Na ich manželské majetkové spoločenstvo bolo potrebné aplikovať pôvodné obyčajové právo, vrátane práva disponovať s vecami. Berúc do úvahy vyššie uvedený historický náhľad a právne závery, ako aj s ohľadom na spôsob nadobudnutia nehnuteľností (do podielového spoluvlastníctva), je zrejme, že na majetok prídeltcov – manželov sa vzťahoval inštitút tzv. koakvizície. Vzhľadom k tomu, že išlo o majetok nadobudnutý spoločnou činnosťou obidvoch manželov, možno dospieť k záveru, že na dispozíciu s takto nadobudnutým majetkom bol v zásade oprávnený manžel. Ak teda v Zápise o vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídeltcami sú uvedení obaja manželia (menovite), pričom zápis podpísal iba manžel (a teda prejavil vôľu vzdať sa vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam), učinil tak vo vzťahu k celému prídeltu, teda aj vo vzťahu k podielu svojej manželky. Na základe uvedeného potom možno vyhodnotiť jednostranný právny úkon vzdania sa vlastníctva k prídeltu v oboch prípadoch manželov (H. aj H.) ako platný. Zároveň v konaní nebolo preukázané, že v súvislosti so vzdaním sa vlastníctva k

prídelu bol zo strany štátu vyvíjaný na prídelcov pri podpise zápisu o vyúčtovaní alebo kedykoľvek v skoršom období akýkoľvek priamy či nepriamy nátlak. Právnym dôsledkom vzdania sa vlastníctva k prídelom bol prechod vlastníckeho práva na štát, t.j. obnovenie vlastníckeho práva štátu k prídelu. Berúc do úvahy skutkové zistenia, ktoré vyšli v konaní najavo, a to, že v zmysle Oznámenia Katastrálneho úradu Bratislava, Správa katastra Malacky zo dňa 19.9.2006 (č.l.647) v spojení so Žiadosťou žalobcu o bezodkladné odstránenie nezákonného stavu (č.l. 648) boli parcely pôvodne zapísané na LV č. XXX (vo vlastníctve Slovenskej republiky – Slovenský pozemkový fond) prečíslované na nové parcely na LV č. XXXX N. XXXX (neskôr aj na LV č. XXXX) vo vlastníctve žalovaných, je zrejmé, že aj v rozhodujúcom období je vlastníkom predmetných nehnuteľností štát.

53. Pre úplnosť odvolací súd konštatuje, že aj v prípade, ak by uvedené právne posúdenie nebolo postačujúce pre vyvodenie platnosti právneho úkonu vzdania sa vlastníctva k prídelom, v každom prípade by dispozícia manžela s celým majetkom (v tomto prípade s celým prídelom), akceptovaná vtedajšou súdnou praxou, bola tou okolnosťou, ktorá by mohla zakladať dobromyseľnosť žalobcu s následkom vydržania vlastníckeho práva k sporným pozemkom.

54. Odvolací súd zároveň považoval za potrebné vyjadriť sa aj k otázke výkonu materiálnej stránky vlastníckeho práva zo strany žalovaných, a to s ohľadom na konštatovanie ústavného súdu v náleze v tejto veci, že mnohoročné neprejavovanie záujmu právnych predchodcov žalovaných o predmet sporu má význam s ohľadom na to, že postupom katastrálnych orgánov došlo k zmene zápisu vlastníckeho práva štátu na základe predloženia výmerov z roku 1948 žalovanými s výrazným časovým odstupom, čoho dôsledky sa prejavujú v dôkaznom bremene v tomto konaní. Nemožno totiž prehliadnuť, že právni predchodcovia žalovaných sa dlhodobo nedomáhali svojho vlastníckeho práva, a to ani v období po roku 1989. V prípade manželov H., títo si uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom až dňa 15.12.2004, t.j. 15 rokov po páde bývalého štátneho režimu a v prípade manželov H., títo si nárok na vlastnícke právo k pozemkom obdobným spôsobom neuplatnili vôbec. Až následne, v roku 2006, v oboch prípadoch prídelcov došlo k zápisu vlastníckeho práva právnych predchodcov žalovaných v katastri nehnuteľností, a to napriek tomu, že predmetné pozemky boli už zapísané na LV v prospech štátu. Podľa názoru odvolacieho súdu bolo potrebné uvedené skutočnosti zohľadniť pri rozhodovaní, a to tak, že by sa mali prejavovať v oslabení nároku žalovaných v spore o určenie vlastníckeho práva, a naopak, v posilnení nároku žalobcu, ktorý sa v dôsledku konania žalovaných v spojení s konaním katastrálnych orgánov dostal do pozície žalobcu v konaní o určenie vlastníckeho práva s ťarchou dôkazného bremena pri preukazovaní vlastníckeho práva. Ako uviedol ústavný súd v náleze v tejto veci, pokiaľ by totiž k tomuto zápisu vlastníckeho práva žalovaných nedošlo, boli by v konaní o určenie vlastníctva žalovaní v postavení žalobcov a v takom prípade by pre posúdenie vyžadovanej kvality ochrany, ktorá by im mala patriť, bolo nevyhnutné k ich vlastníctvu pristupovať i so zohľadnením rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej sa za majetok podľa Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepovažuje nádej na uznanie bývalého vlastníctva, ktorého výkon už dlho nie je efektívny.

55. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobe vyhovel a určil, že žalobca je vlastníkom sporných nehnuteľností.

56. O trovách (celého) konania vrátane trov dovolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1, 2 C.s.p. a ich plnú náhradu priznal úspešnému žalobcovi a intervenientom 1/ a 2/ voči neúspešným žalovaným 1/, 2/ a 3/, s tým, že o výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 C.s.p. po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktorý vydá súdny úradník.

57. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie,

lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).